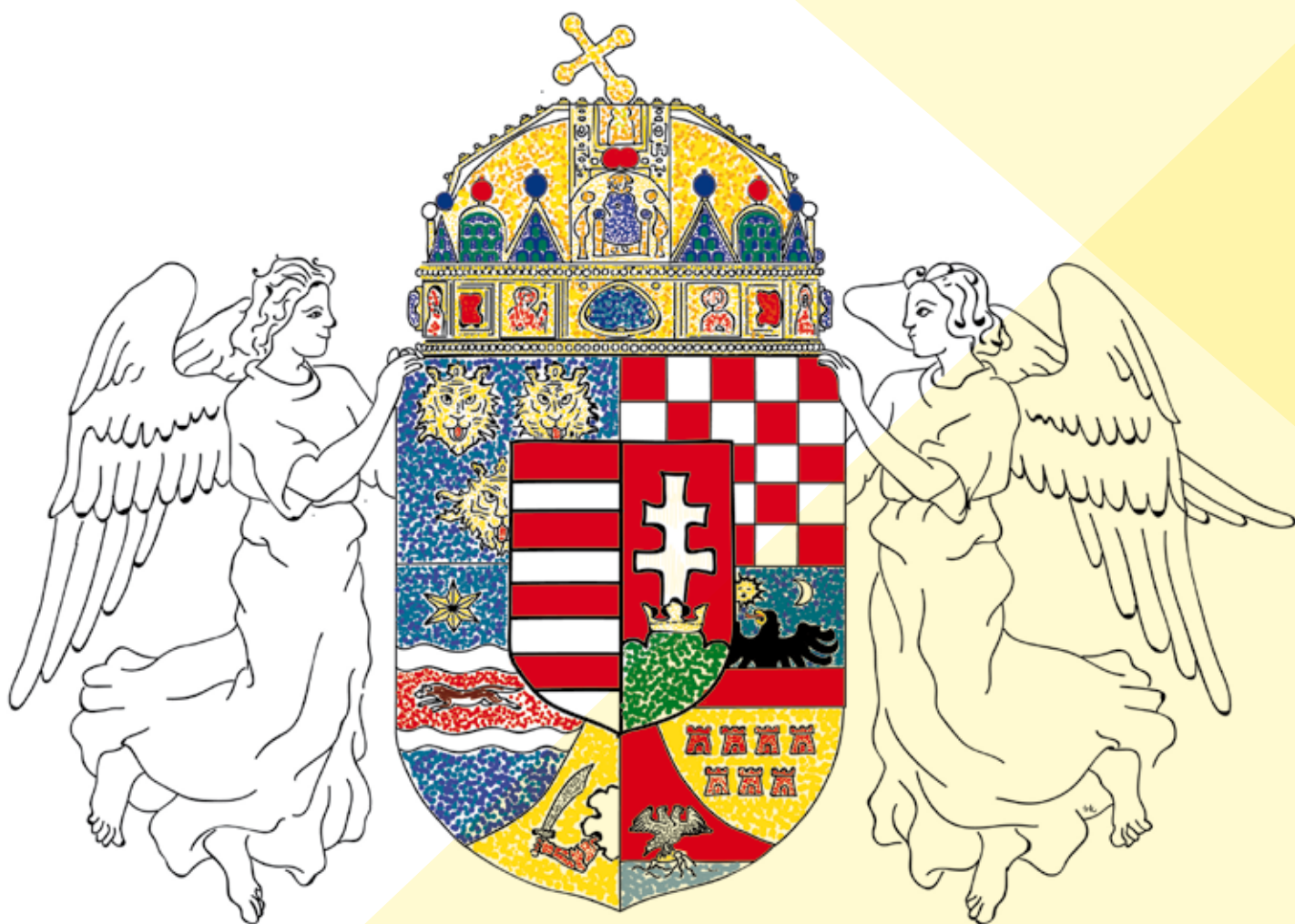

Jó Pajtás

Trianon 100 különszám

2020. IX. 3.
74. évf., 23. szám

Értsük meg együtt Trianont!
Történelmi keresztelők
Háború lett, mert lelőtték

Magyar sztárok Trianonról
A szarajevói pisztolylövések
Dédapáink játécai

NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS ÉVE
- VAJDASÁG -

Fladaró Ancsi

Ha őszinte akarok lenni, egy picit (igen, csak egy picit, nyugi) vártam már, hogy kezdődjön a sulis. Az mindenki számára világos, hogy az új tanév egészen más lesz, mint az eddig megszokott, azonban ez mit sem változtat a készülődéshez kapcsolódó szokásaimon. Nevezetesen nyugodtan strébernek (Hajni szerint ez olyan stréber dolog), de én szeptember elsejére mindig olyan rendet csinállok a szobámban, hogy rá sem lehet ismerni a helyiségre. Ilyenkor minden könyv a helyére kerül (általában ABC rendbe, tudom, egy kissé túlzás), átrámolom az íróasztalt, kihelyezem a ceruzákat, és összeírom, milyen füzetekre, írószerekre van szükségem. Ezután jön a kedvenc részem, a látogatás a papírüzletben, ami nekem maga a mennyország: a sok kis notesz, a virágos tolltartók, a mintás tollak, a kemény tetű, spirálos vagy színes oldalú jegyzettömbök olyanok számomra, mint Gombóc Artúrnak a csokoládé. A különlegesebb darabokat a zsebpénzemből vásárolok meg, ha nem ürült ki a kis kassza a nyári fagyizások, egyéb mulatságok költségeitől, ezekbe aztán minden évben rendhagyó dolgok kerülnek.

Mivel szeretem rögzíteni az eseményeket és megörökíteni a történeteket, minden iskolaévet egy új naplóval indítok. Ide aztán bármit leírhatok, nem kell attól tartani, hogy valaki tudomást szerez a titkaimról (kivéve, amikor felelőtlenül kint hagyom az asztalon, és öcsi vihogva meséli apának a benne olvasottakat). Általában emlékkönyvet is készítek, ezt aztán körbeadom az osztályban, és mindenki rajzol vagy ír bele valami személyeset. Ez az egyik kedvenc szórakozásom unalmas téli estéken, előveszem a régi példányokat, melyeket lapozva egyből jobb lesz a kedvem. Ezúttal egy új dolgot is kipróbálok, olvastam valahol, hogy egyesek úgynevezett lexikonokat állítanak össze, azaz egy füzetbe különböző kérdéseket írnak, amikre a többieknek őszintén kell válaszolniuk. Még Saciék is átjöttek segíteni, amikor meghallották, mire készülök, s izgatottan összeírtunk 53 kérdést, reménykedve abban, hogy bizonyos fiúk is hajlandóak lesznek kitölteni a sorokat... Hát igen, azok a bizonyos fiúk... Végre őket is láthatjuk, ha kezdődik az iskola.

EZTFILÓZDKI!

Miért vannak háborúk?

„Senki sem oly esztelen, hogy a háborút válassza a béke helyett.” Hérodotosz

A trianoni békeszerződés egy hosszan eltartó, sok halált követelő háború lezárása volt: az első világháborúé. A négy évig tartó háborúval rengeteg borzalom járt, nagyon sok emberéletet követelt, és nyomorba, gyászba döntött több országot.

De miért háborúznak az emberek egyáltalán? Nem lenne egyszerűbb békében élni?

Magától értetődőnek tűnik, hogy mindenki viszolyg a háborútól, hiszen ezek az események rengeteg bajjal, gyötrellemmel, félelemmel és halálos áldozatokkal járnak. A háborúban két fél ellentétes akarata találkozik, ahol mindkettőjük célja a másik legyőzése. Ez világosnak tűnik, például amikor az osztálytársaddal vitatkozol azon, hogy ki üljön az ablak mellett a padban, akkor is ez történik, megpróbáltok a saját akaratokkal győzedelmeskedni a másik felett. Szoktuk is mondani a veszekedőkre, hogy „háborúznak egymással”.

Az igazi háború szörnyűségét az adja, hogy az ellentétes felek küzdelmében más szabályok, törvények érvényesek. Háborúban a katonák megölhetik az ellenséget, leigázhathatnak területeket – mindez békeidőben bűncselekménynek számít.

Ma is vannak háborúk a világban, vagyis hiába telt el 100 év az első világháború vége óta, a társadalmak és országok között még mindig nincs vége az agresszió ezen formájának. Szerinted elképzelhető egyáltalán az emberiség jövője háborúk nélkül? Vannak olyan helyzetek, amikor igazságos lehet egy háború? Minden háború egyformán rossz?

Te mit gondolsz?

Tóth Tamara

Bánati Baum Mária: FERIKE

Tanító néni feladta a leckét:

Induljanak az apró kis kezecskék,

Bátran vigyék a piros vonalat

A Tátrán túl s a messze cénk alatt.

Merre az Olt a Vág kanyarog,

Belül kerüljön, kicsi magyarok.

Mint álmaink, oly szép itt a kert,

Rajzoljátok bele a Csíki hegyet.

Magas hegyek között sok-sok vadvirág

Falucskát őriz, mint szív az imát.

(Kis szomszédjához súgja Ferike:

Tanító néni onnan jött ide.)

Máskor más lecke. Talán komolyabb,

Tanító néni szava elakad.

– Rajzoljátok, de ki kell hagyni most

A Vágot, az Oltot, a Drávát, Marost

Ki kell hagyni a bérce koszorút

Oh, soha, soha, ennél szomorúbb

Leckétek, fiúk, nektek nem lehet.

És ki kell hagyni a Csíki hegyet.

Mozognak az apró kis kezecskék,

Csinálják a nehéz komoly leckét,

A tanterembe árnyék költözött,

A néni jár a padosok között.

Szemében könny, megdobban jó szíve,

Hát te mit csinálsz, kicsi Ferike?

Hová futott el, sötét vonalad,

– Hisz már ott jársz a Hargita alatt.

Ferike szemén csillan az öröm

Mint tiszta csillag hajnali ködön,

Ajkán piheg a drága felelet:

Ne tessék sírni,

Én belerajoltam a Csíki-hegyet.

Jankovics Marcell Trianon című kiállításának alkotásai

Jövés – menés = fogyás

Trianon

*Nem kell beszélni róla sohasem,
De mindig, mindig gondoljunk reá.*

*Mert nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.
Egy ezer évnek vére, könnye és
Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.*

*És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt a kedves Pozsony,
Hol királyokat koronáztak egykor,
S a legnagyobb magyar hirdette hévvel,
Nem volt, de lesz még egyszer Magyarország!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt legszebb koszorúja
Európának, a Kárpátok éke,
És mienk volt a legszebb kék szalag,
Az Adriának gyönygös pártadísze!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt Nagybánya, ahol
Ferenczy festett, mestereknek álma
Napfényes műveken föltündökölt,
S egész világra árasztott derűt.
És nem lehet feledni, nem soha,
Hogy Váradon egy Ady énekelt,
És holnapot hirdettek magyarok.
És nem lehet feledni, nem, soha...*

Ahogy Juhász Gyula is írja versében, nem feledjük el, hogy az első világháború után, száz évvel ezelőtt június 4-én Magyarországot megcsonkították, úgyhogy kétharmad részét más országokhoz csatolták, nem törődve azzal, hogy az ott élő magyarság diákjai azontúl sok esetben szerbül, horvátul, oroszul, szlovákul, románul, németül voltak kénytelenek tanulni. Ma öt országban a magyar lakosság kisebbségként él saját földjén: Kárpátalján, Felvidéken, Erdélyben, Délvidéken, Örvideken.

Új határokat húztak, szabályokat hoztak, de nyelvünket, kultúránkat, nem tudták elvenni.

Hogy mi a véleményük erről, hogyan vigyázzák anyanyelvünket, ápolják hagyományainkat, kultúránkat, elmesélik az óbecsei Petőfi Sándor iskola nyolcadikos tanulói: **Gál Noémi**, **Koncz Antónió**, a Sever Đurkić iskola ötödikesei: **Koncz Villó**, **Tripolszki Blanka**, valamint **Józsa Zsuzsanna**, a Samu Mihály iskola magyar-tanárnője.

Noémi: Utánanézttem, s tudom már, hogy sajnós mi történt száz évvel ezelőtt június 4-én. Szeretem az anyanyelvemet, majdnem minden szavalóversenyen részt veszek. Legutóbb Szabadkán, a Himnusz-szavalóversenyen értem el szép eredményt, második lettem. Szeretem a hazafias verseket. Ha lehetséges, az idén a Szózat-versenyre készülök. Remélem, addig a helyzet is megváltozik. Ápolom a hagyományainkat, néptáncolok a Petrence csoportban a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkörben.

Villó: Én is szeretem anyanyelvemet, s ott vagyok a szavaló-, népmesemondó versenyeken. Újvidéken a Szólj, síp, szólj! népzenei vetélkedőn a kultúrkör Csicsörke népdalcsoport tagjaival együtt magyar népdalokat énekeltünk, s arany minősítést kaptunk. Kiskorom óta járok néptáncra, legutóbb a népművészeti táborban éreztem jól magamat, ahol a néptánc mellett magyar népdalokat is megtanultunk énekelni.

Antónió: Én is szavalok, népmesét mondok, énekelek a Csicsörkében, néptáncolok a Petrencében, de másodikos korom óta részt veszek az ÁMV-n is, ahol magyar népdalt vagy táncdalt énekeltem, s minden alkalommal első lettem. A Sulisztáron is igen jól szere-

Gál Noémi

Koncz Villó

Koncz Antónió

Tripolszki Blanka

peltem. Az idén a budapesti kétfordulós, az István, a király iskolába megy, zenés, színházi tehetségkutató versenyen, melyen általános iskolás korú gyermekek vehettek részt, ahol több mint ezer diák versenyzett, a kiváló szereplésemért az István, a király rockopera gyermekek által előadott változatában megkaptam Torda, a táltos szerepét. Iskolánkban is ápoljuk a hagyományainkat, kultúránkat, ugyanis magyar szokásokat mutattunk be, mellyel a csongrádi versenyen is megálltuk a helyünket. Tavaly a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkörben a színjátszó táborban csiszolhattuk anyanyelvünket,

amikor Karinthy Frigyes művét adtuk elő. Voltam már Zentagunaron a Battyú táborban, Péterrévén a Tücsöktáborban, ahol szintén magyar népdalokat tanultunk, néptáncoltunk. Cseszák Korcsik Anikó és Cseszák Balázs jóvoltából az idén a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkörben népművészeti tábort szerveztek, ahol nemcsak néptáncoltunk, hanem magyar népdalokat is tanultunk, s nagyon jól éreztük magunkat. Mert valójában a tábor fő célja a néptánc és a népdal megszerettetése, a népdalok megismertetése, a népszokásainkkal való ismerkedés, valamint a közös kincseink megőrzése volt.

Blanka: Érdekel a matematika és természetesen az anyanyelvem. Megmérgettem magam szavaló- és fogalmazási versenyeken is. Minden alkalommal boldogság töltött el. Sokszor szeretnék még ilyen szép élményben részesülni és eredményt elérni.

Józsa Zsuzsanna: Magyartanárként azon fáradozom, hogy a kötelező tanórákon kívül a gyerekekkel minél többet foglalkozunk anyanyelvünkkel. Az olvasni szerető diákjaim rendszeresen részt vesznek a Gion Nándor Olvasási Versenyen. A nyelvtan iránt érdeklődők szorgalmukkal a magyar nyelvi és nyelvhelyességi verseny köztársasági döntősei. Azok a tanulók, akik helyesírásból kiválóak, eljutnak a Budapesten megrendezendő Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny döntőjére. Nem hanyagoljuk el az együttműködést a Jó Pajtással sem, hiszen a szerkesztőség által megrendezésre kerülő Szűcs Imre szavalóverseny számunkra elmaradhatatlan. Kiváló tehetségű szavalónk pedig fellép nemcsak országhatáron belül, hanem azon túl is. Az óbecsei Népkönyvtár minden ősszel Biblio játékokat szervez, ahol lelkes olvasóink kiváló csapatmunkát végeznek.

Az óbecsei Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör szavalóversenyeiről sem maradunk le. Iskolnap, karácsonyi műsor, évzáró mind-mind lehetőség arra, hogy közönség előtt anyanyelvünkön szólaljunk meg.

Nagy boldogság számunkra, hogy ebben a többnemzetiségű közösségben ápolhatjuk anyanyelvünket, hiszen „Nyelvében él a nemzet”.

Józsa Zsuzsanna

A szív nem hazudik

Június 4-e, a nemzeti összetartozás napja alkalmából, az erős magyar közösségek és a nemzeti összetartozás éve keretében fiataloknak szóló videópályázatot hirdetett a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága *Milyen jó, hogy itt vagyunk* címmel.

Vajdaságot több tehetséges fiatal is képviselte, sokan bekerültek a legjobb tíz versenyző közé. A legjobb eredményt a 11 éves **Petrovity Elena** érte el, aki különdíjban részesült. A pályázatra nagynénje, Kátai Annamária hívta fel a figyelmét, aki segítette elkészíteni a videót. Az ötletgazda természetesen Elena, de segítségére voltak húgai, **Mila** és **Sárka** is. Elena választotta ki a helyszínt és a szereplőket. A fő helyszín Kishegyes volt, azon belül is a *Kátai-tanya*, ami a vajdasági fiatalok számára fontos színhelye a nyaraknak, hiszen rengeteg programmal szolgálnak kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A videóban a lányok mellett szerepet kapott még nagyapjuk, **Kátai Géza**, valamint **dr. Szőke Anna** néprajzkutató is, akik elmesélték, számukra mit jelent az otthon és a nemzeti összetartozás. A videó számos érdekes szimbólumot tartalmaz, például a lányok piros, fehér és zöld öltözkését, jelképezve a magyar zászló színeit, valamint a felvétel a délután fél öt órai haragszóval zárul. A Petrovity lányok különlegessége, hogy anyukájuk magyar, míg apukájuk szerb anyanyelvű, mindhárman a szerb nyelvű Jovan Mikić iskola tanulói, illetve leendőbeli tanulói, hiszen Sárka szeptemberben kezdi az első osztályt, mégis anyanyelvi szinten beszélnek a magyar nyelvet, elsajátítva annak nyelvtanát és helyesírását. Jogosan érdemelték ki a különdíjat, hiszen őrzik és ápolják a magyar értékeket.

Az újvidéki **Kabók Blanka** 10 éves, a József Attila iskola 4. osztályának tanulója. Szüleitől értesült a pályázatról és úgy döntött, hogy benevez, mert érdekesnek találta. Apu-

Petrovity Elena, Sárka és Mila

kájával, **Kabók Rolanddal** közösen kitalálták, hogy bemutatják a magyarokhoz kapcsolódó dolgokat Újvidéken. Kerékpárral bejárták a várost, és mobiltelefonnal felvették a József

Attila iskolát, a Petőfi Sándor művelődési központot, a Fehér Ferenc-szobrot, az Ady Endre utcát és a videóban látható többi helyszínt.

– Magyarságunkat úgy őrizzük meg Újvidéken, hogy ki kell használni az adott lehetőségeket. Magyarul jártam oviba, most magyarul tanulok az iskolában, igaz csak hatan vagyunk, de én szeretem az osztályomat. Több éve magyar néptáncra is járok, amit ugyancsak nagyon szeretek. Attól függetlenül, hogy itt kisebbségben élünk, én büszke vagyok magyarságomra – tette hozzá Blanka.

A videópályázat a 20 éves **Nemes Edina** figyelmét is felkeltette, össze is ült az ötfős baráti társasággal: **Gusztonyi Endrével**, **Kókai Annával**, **Kalácska Ritával** és **Kurcinák Angelikával**, és elkészítették kisfilmjüket. Edina elmesélte, hogy szimbólumokkal jelenítették meg a magyarsághoz kapcsolódó dolgokat. A fő gondolatmenet az volt, hogy bemutassák,

A Petrovity lányok dr. Szőke Annával

Nemes Edina

Gusztory Endre

Kabók Blanka

számukra mit jelent magyarnak lenni az országhatárokon kívül.

– Zökkenőmentesen ment a munkafolyamat. Felkaptuk a kameráinkat, állványainkat, fényképezőgépeinket és nekivágtunk Temerin utcáinak – emlékezett vissza Edina.

Gusztory Endrének már van tapasztalata a kisfilmkészítés terén, de ez egy teljesen más alkotási mód volt. Mindenkinek volt valami ötlete, amivel hozzájárult a felvétel elkészüléséhez.

– Egymás mondatait fejeztük be, ugyanazokat a gondolatokat és képeket mondtuk ki egyszerre, teljesen egy húron pendültünk – jegyezte meg Endre.

A készítőik számára hatalmas élmény volt, amit együtt valósítottak meg, hiszen akárkinek említették az ötletet mindenki szívesen segített nekik, és részt vett a kisfilmben szereplőként vagy táncosként. A cél mindenki számára érthető és nemes volt. Így lett kerek egész a film. A képek kitalálása, a forgatás, a hanganyagok felvétele rengeteg nevetéssel, és szórakozással járt, így már önmagában nyertesek lettek az élménnyel. Az pedig, hogy a kisfilm bekerült a legjobb tíz közé, már csak ráadás volt.

– Számomra a nemzeti összetartozás annyit tesz, hogy bárhova is megyek, ha magyarok vesznek körül, testvérek között lehetek otthon – nyilatkozta Endre.

Szerettek volna megjeleníteni igazi magyar motívumokat is, így kerültek be a vágóképek a csirkepaprikásról, a népviseletben mosolygó lányról, és a kovászos kenyéren felvágás előtt késsel keresztet vető anyukáról, valamint végigkísérik a videót a népzene és a néptánc jelenetei, mivel ezek azok, amik igazán összekötnek. Edina számára ez jelenti a nemzeti összetartozást, valamint hogy erős

Temerini fiatalok kisfilmjének zárójelenete

kötélék alakult ki köztük és más külhoni, illetve anyaországi magyarok között, a magyar néptánc és a népzene által, hiszen közös kultúrát ápolnak és adnak tovább a következő nemzedékeknek.

– Büszkének kell lennünk magyarságunkra, valamint arra, hogy a történelmi változások sem vették el tőlünk a nemzetiségünk – tette hozzá Edina.

Major Evelin

Kabók Blanka a Fehér Ferenc-szobornál Újvidéken

Egymás iránti tisztelet

Az idén június 4-én volt 100 éve, hogy Magyarországot földarabolták. Az évforduló alkalmából sok műsort láttam a televízióban. Így több mindent megtudhattam. Mindennapjainkban környezetemben, Dreán nem nagyon lehet hallani Trianonról. Ez az esemény a számomra eddig nem jelentett sokat. Ha idősebbeket hallok arról mesélni, hogy egy országot, nemzetet választottak el egymástól, akkor azt szomorú hallani. Az ő életükben nagy változás volt, ugyanis sokan nem beszélhettek magyarul a munkahelyükön, az iskolában nem volt mindenhol magyar nyelvű oktatás. Sokakat a nemzetiségük alapján ítélték meg, ez most is észrevehető néhol. Pedig mindegy, hogy magyar vagy szerb nemzetiségű valaki, nem az a lényeg, hanem az egymás iránti tisztelet.

Szabó Balázs, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Trianon

Délvidéki, vagyis vajdasági magyar lány vagyok, mindössze tizenkét éves. Vajdaság az itteni magyaroknak és természetesen nekem is azt jelenti, hogy Magyarország határain kívül élek.

Mindez azzal magyarázható, hogy 100 éve, 1920. június 4-én új határvonalakat húztak, Magyarországot nagyon megcsönkítették nem törődve a lakosság véleményével. A nemzetnek azonban nemcsak anyanyelve, hanem lelke is van. Sajnos családokat is elválasztottak. Ma öt országban a magyar lakosság kisebbségként, idegenként él saját földjén: Kárpátalján, Felvidéken, Erdélyben, Délvidéken, Örvideken.

Nincs olyan magyar ember, aki azt gondolná, hogy ez a szerződés igazságos volt-e a nemzettel szemben.

Határokat húztak, szabályokat hoztak, de nyelvünket, kultúránkat, hitünket nem vehette el egy hatalom sem. Ami pedig a legfontosabb, gyökereinket soha nem feledjük, hiszen én is tudom, hogy ahhoz a nemzethez tartozom, amely büszke lehet történelmére.

Szüleim és nagyszüleim a titói Jugoszlávia és a mostani Szerbia honpolgárai, dédszüleim pedig a régi Magyarországon születtek, hiszen Bácska annak az országnak volt a része.

A nagymamám mesélte, hogy családjuknak sok férfitagja elveszett az első világháborúban. Rokonaink közül többen összecsomagoltak, és átköltöztek Magyarországra. Őket már sajnos nem is ismerjük.

Nekem az a feladatom, hogy anyanyelvemet tanuljam, csiszoljam. Ötödikesként lelkesen készültem a magyar nyelvi versenyre, és fogalmazási pályázatokon vettem részt. Boldog vagyok, hogy anyanyelvemen tanulhatok, hiszen így sokkal könnyebb.

Sokunknak fáj a trianoni megállapodás, de arra törekszünk, hogy anyanyelvünket ápoljuk, és idézem a már jól ismert szállóigét: „Nyelvében él a nemzet.”

Kiss Anett, 6. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

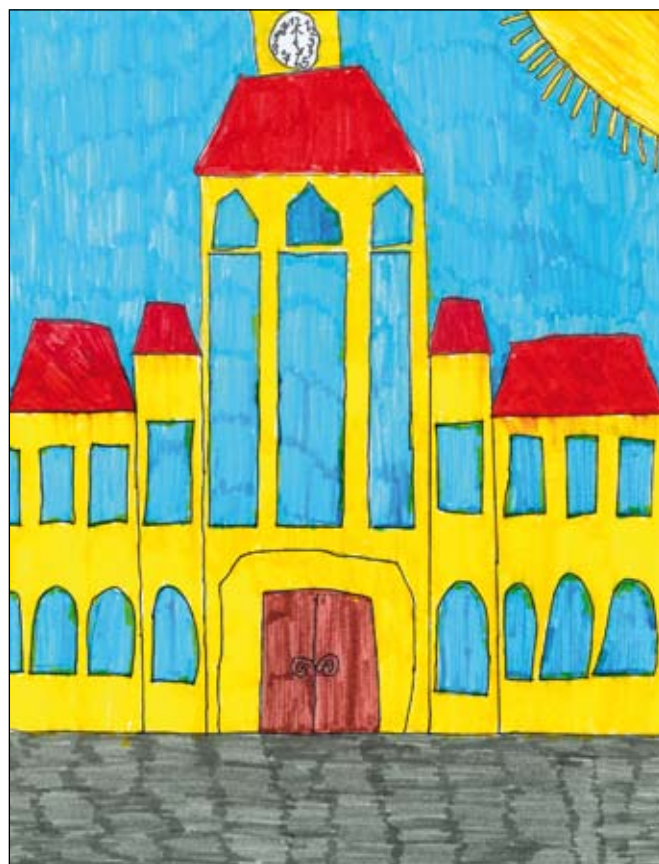
Pipacsok a mezőn

Aleksandrović Lara, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Városom

Ladócki Ádám, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Városháza

Kiss Emma, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Hétköznapi Doroszlón, diákszemmel

Hirtelen támadt ötlet és lehetőség révén ismerkedtünk meg **Hegybeli Bencével**, a doroszlói Petőfi Sándor iskola hatodikos tanulóival és nővérével, **Noémivel**, aki gimnazista éveinek elején jár. A nyár és a szünidő vége felé mindketőjüket foglalkoztatják az iskola körüli kérdések (is). Bence még pihenéssel és számítógépes játékok felfedezésével töltötte az idejét látogatásunkkor, augusztus elején. Noémi pedig sportoló lévén, a tekében tökéletesítette eddigi tudását, ami már évek óta kiváló eredményeket hoz.

Régebben csupán a kiváltságosok részesülhettek olyan jellegű oktatásban, mint a doroszlói Petőfi Sándor iskola felsős tanulóit, ahol az idén a hatodik osztályban Bence lesz az egyedüli diák. A kis létszámú osztályok jelensége sajnos egyre gyakoribbá válik a vajdasági iskolákban. Első, második, harmadik és negyedik osztályban is összevont tagozatba járt Bence. Kérdésünkre, hogy milyen érzés egyedül ülni az iskolapadban, mosolyogva válaszolt.

– Nem hiányoznak annyira az osztálytársak, hiszen az utcában vannak barátaim. Kedvenc tantárgyam a torna. Szeretek mozogni. Minden héten egyszer vagy kétszer együtt tornázunk más osztályokkal, én csinálom mindent, amit a tanár mond, a másik osztályok programját is.

Az ellenőrző és a felelés sem a szokványos módon történik, egyedül ülve az iskolapadban, meséli Bence. Nincs kinek sügni. A vírusos időszak okozta változásokat is zökkenőmentesen vészték át a tanulók, a távoktatás is gördülékenyen ment. Önállóan végezték feladataikat, a testvérpár külön számítógép mellett tanult.

– Naponta maximum két óra hossza alatt megoldom a tanulást, attól függ, hogy mennyit figyelek az iskolában. Ha sikerül több dolgot megcsinálnom az óra ideje alatt, akkor itthon kevesebbet kell tanulnom.

Doroszló életében fontos szerepet játszik a hagyományörzés. A fiatalok korosztályában is akad néhány néptáncos. Sport és egyéb tevé-

kenységek céljából azonban Zomborba kellene utazni. Így Doroszlón a néptánc az, ami összekovácsolja a falu fiataljait. Noémi számára a teke mellett a tánc is része volt a mindennapoknak, ugyanis nyolc évig volt a helyi kultúrkör tánc-csoportjának a tagja. Bence is szívesen jár néptáncra, szabadidejében pedig biciklizik, számítógépes játékokat játszik vagy apukájával együtt barkácsol.

– Nyáron sokat alszom, utána segítik apukámnak és a nagymamámnak a ház körül. A számítógépes játékok közül a lövöldözős játékokat kedvelem. Anyu azonban igyekszik minél több munkát találni a ház körül, hogy azért kezek közé szabjuk a játékot.

Bence többnyire házi olvasmányokat olvas, ellentétben nővérével, aki kiskora óta falja a könyveket. Ha rossz fát tett a tűzre, büntetésként az olvasás megvonása következett, meséli a diákok anyukája **Hegybeli Kamilla**.

– Nagyon szeretek olvasni. Mostanában kicsit elhanyagoltam. Regényeket szeretek olvasni, olyanokat, amiket én választok ki. Amibe beleolvasok és megtetszik, azt végig elolvasom. Szeretem a fantasztikus tematikájú regényeket, de annál is van egy határ, ami tetszik, de szeretem a romantikus és a tinikönyveket is. Kedvenc írómnincs, de talán Leiner Laura regényeit emelném ki. Majdnem minden könyvét olvastam.

A Jó Pajtás hű olvasójaként elmondta, hogy az elejétől a végéig elolvassa a lapot.

– A vicceket mindenképp elolvasom, és ha találok olyan témával, ami érdekelt, akkor azt is szívesen olvasom, vagy ha ismerőseim szerepelnek az újságban, akkor is belekukkantok egy-egy írásba.

Noémiről a következő számunkban is olvashattok, ugyanis a sportról is beszélgettünk, mégpedig a tekében elért sikereiről.

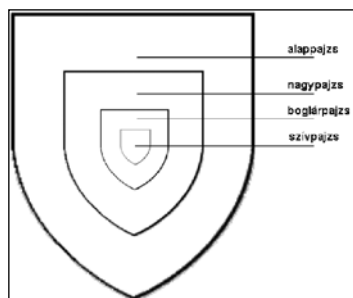
A doroszlói Petőfi Sándor iskola épülete

Tudod-e?

A közép címer egy ország azon címere, amely külön pajzson a fő tartományokon vagy családi címereken kívül egyéb címereket is tartalmaz, amelyek az ország vagy a család fennhatósága alá tartoznak. Általában azonban már nem tartalmazza minden ténylegesen birtokolt vagy csak igényelt terület címerét, amelyek inkább már a nagycímer részei.

Az 1868-as horvát kiegészítés után létrejön Magyarország, Horvát-, Szlavón- és Dalmátország egyesített címere. Ez az 1848-as közép címernek felel meg.

A Magyar Királyság közép címe két pajzsból állt. A nagy pajzs tetején a Szent Korona nyugszik a kisebb boglárpajzs a nagy pajzs közepén helyezkedik el, ami Magyarország címere korona nélkül (mivel az a nagy pajzs fölött látható). A nagy pajzs bal felső részén Horvátország, alatta pedig Erdély címere, a közép címer nagy pajzsának jobb felső részén Dalmácia, alatta Szlavónia címere. A nagy pajzs alsó részén Fiume címere. Ünnepeles változatán két angyal szerepel pajzstartóként.

A magyar közép címer, benne középen Magyarország, bal oldalon, felül Dalmácia, jobb oldalon, felül Horvátország, jobb oldalon, alul Erdély, bal oldalon, alul Szlavónia, lent középen pedig Fiume címere

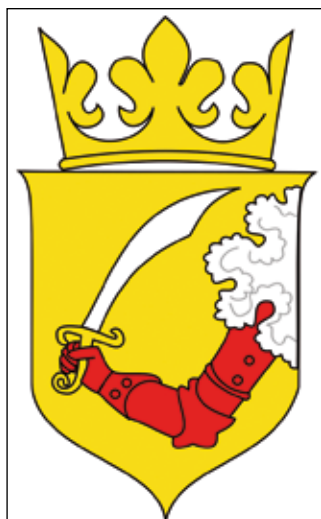
Dalmácia

Fiume

Szlavónia

Bosznia

Erdély

Horvátország

Koronás közép címer az Osztrák-Magyar Monarchia százkoronás érméjén

Értsük meg együtt Trianont!

Kisiskolás koromban rengetegszer tettem fel magamnak azokat a kérdéseket, amiket valószínűleg a ma gyermekei is feltesznek: magyar vagyok, de miért élek Szerbiában? Ha magyar vagyok, akkor miért mondják azt sokan, hogy mennek „magyarba”? Miért kell megtanulnom szerbül, ha én magyar vagyok? Mi az a Trianon?

Most, hogy történészpalántává cseperedtem, röviden el tudom ka-lauzolni az Olvasót az okok homályos erdejében. Trianon valójában egy békediktátum volt, mely olyan, mint a horzsolás a térden; voltak előzményei. Jelen esetünkben nem az, hogy leestünk a bicikliről, sokkal inkább oka van annak, hogy mi ma Szerbiában élünk.

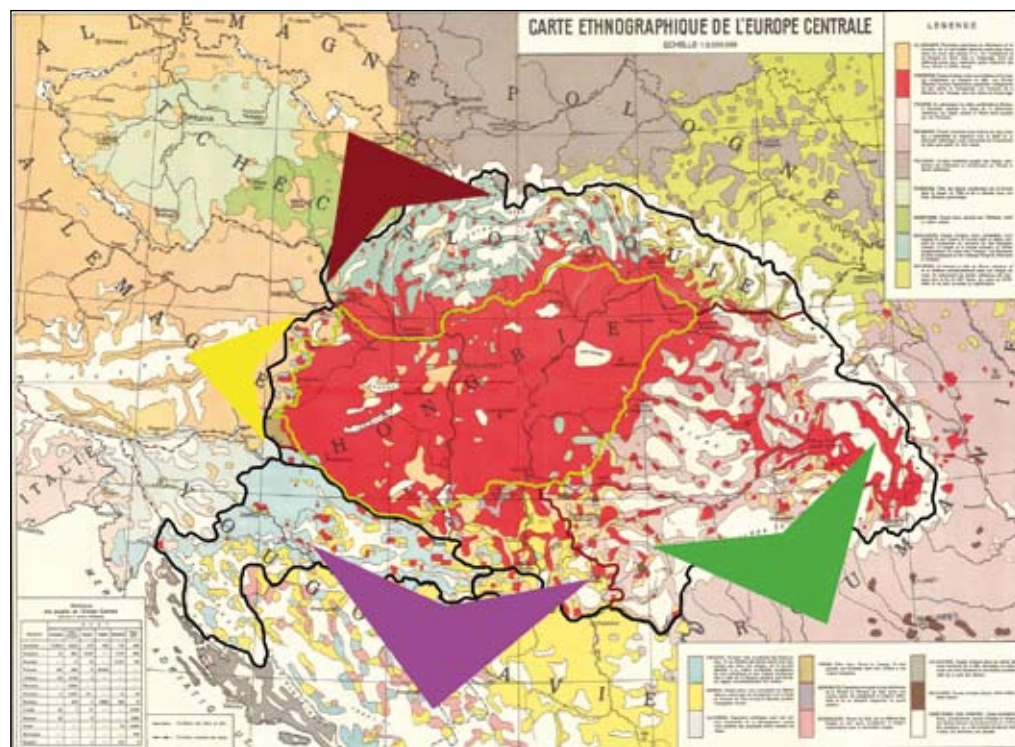
Az első és nagyon fontos ok az, hogy ez a nagy ország sok nemzeti-ségű volt. Ez azt jelenti, hogy össze-szen hét nagyobb nemzet élt együtt.

Teleki Pál híres vöröstérképén ez nagyon is jól látható. Vörössel jelölte a magyarokat, akik körülbe-lül 10 millióan voltak akkor. Fent, északon világosabb zölddel vannak jelezve a szlovákok, akik majdnem 2 millióan voltak. Lent jobbra, dél-keleten a románokat jelzi a térkép, majdnem 3 millióan voltak és a mi vidékünkön a szerbek és horvá-tok több, mint fél millióan voltak. Ezenkívül több nemzetiség is élt a nagy Magyar Királyságban és a ma-gyarok csak kicsivel voltak többen, mint a többi nemzetiség, a 10 em-berből, csak 5 volt magyar. Ezek a nemzetiségek vagy saját országban akartak élni, vagy például a szerbek csatlakozni szerettek volna a már létező Szerbiához.

A világban vannak kis-, közép- és nagyhatalmak. A Magyar Királyság ekkor az Osztrák-Magyar Monarchia része volt, ami nagyhatalomnak számított.

Az alsó térképen látható az, hogy Európában szinte csak nagyobb országok voltak, de az első világ-háború végeztével a többi nagyhatalomnak nem volt érdeke, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia egy-ben maradjon, ezért felszabdalták ezt a nagy országot.

Sajnos a magyar vezetők 1918 és 1919 között többször cserélődtek, kitört egy forradalom is és a sok ballépés miatt nem tudtak kiállni a saját érdekeik mellett, ezért a ma-gyar nemzetet szétszakították. Ha az első térképre ránézünk, akkor jól láthatjuk, hogy a fenti részen, észa-

Teleki Pál vöröstérképe

kon egész vastag vörös rész jutott az új államnak, Csehszlovákiának, ez egymillió magyart jelentett, Romániának adták Erdélyt, Partiumot és Bánát keleti részét, ezen a területen élt másfél millió magyar. Délen, az őseink egy új államhoz kerültek, amit Szerb-Horvát-Szlovén Királyságnak neveztek, több mint félmillió magyar, valamint Ausztria

kapott egy kis szeletet Magyarországból, körülbelül húsz-harmincezer magyarral.

Így került majdnem három és félmillió magyar a határokon kívülre, ami azt jelenti, hogyha tíz magyar lett volna 1920. június negyedikén egy szobában, akkor háromnak azonnal ki kellett volna mennie abból a szobából. Ha meg-

nézzük az első térképet, a fekete körvonallal megrajzolt országból az a világoszöld maradt meg Magyarországnak. Felmerülhet bennünk még egy kérdés, miért engedték ezt? A válasz annyi, hogy nem volt sok választásuk, muszáj volt aláírniuk ezt a békét, ami miatt ma szerbül kell tanulnunk.

ELŐZMÉNYEK

A soknemzetiségű ország

A XVI. századtól kezdve két évszázadon át Magyarország területén két nagyhatalom, a Habsburg Birodalom és az Oszmán Birodalom hadakozott. A XVIII. század végén a háborúból a Habsburg Birodalom került ki győztesen. A Kárpát-medencéből kiűzték az oszmánokat és Magyarország egésze Habsburg-uralom alá került. Az évszázados csatározások következtében az ország jelentős része elnéptelenedett. Számos, korábban egyértelműen magyar lakta területen, mint Bácska, Baranya, Tolna, Szatmár, a magyar őslakosság szinte teljesen eltűnt. A Habsburgok ezért betelepítésekkel akarták újból benépesíteni a ritkán lakott területeket. A XVIII. század folyamán főleg nyugati telepések, elsősorban németek érkeztek az országba. Erdélybe a Kárpátokon túlról, Moldovából és Havasföldről románok is betelepültek. Az Észak-Magyarországon élő szlovákok délre húzódtak, hogy a magyarok hajdani településeit feltöltsék. Így kerültek többségbe a mai Szlovákia területén. A déli területekre szerbek érkeztek. Ők a oszmánok elöl kerestek menedéket. A Balkán-félsziget ugyanis továbbra is az Oszmán Birodalom fennhatósága alatt állt. A betelepítések következtében Magyarország etnikai viszonyai teljesen felbuktak. A XIX. század elején a körülbelül 10 milliós lakosságból a magyarok aránya mindösszesen 44 százalékot tett ki, a szlovákoké viszont 17, a románoké 12, és a németek aránya is meghaladta a 10 százalékot.

Az 1820-as évektől a magyarok körében egy széles körű nemzeti mozgalom bontakozott ki. Célja a XVI. században elvesztett

Száz éve volt Trianon Magyarország a békeszerződés aláírásával elveszítette területének kétharmadát

Az idén van a trianoni békeszerződés aláírásának százéves évfordulója. Ez az esemény a magyar történelem egyik legnagyobb tragédiája. Magyarországnak, miután elveszítette az I. világháborút, kemény feltételeket tartalmazó békét kellett aláírnia. Az aláírásra 1920. június 4-én került sor. Ezzel az ország elveszítette lakosságának és területének kétharmadát. Hárommillió magyar, köztük a délvidékiek is, ekkor kerültek kisebbségi sorba. De vajon mi vezetett a trianoni békeszerződéshez? És mi történt pontosan száz évvel ezelőtt? Ebben az írásban ezekre a kérdésekre tudhatjátok meg a válaszokat.

függetlenség visszaszerzése volt. A mozgalom az 1848-49-es forradalomban és szabadságharcban csúcsosodott ki. Bár a forradalom elbukott, megmutatta a magyar nemzet erejét. A Habsburgok annak érdekében, hogy megőrizzék birodalmuk szilárdságát, kénytelenek voltak engedményeket tenni a magyarok számára. Az 1867-es osztrák-magyar kiegyezés teljesen átalakította a birodalom államszervezetét. Létrejött az Osztrák-Magyar Monarchia, amelyet Ausztria és Magyarország mint két egyenjogú tagország alkotott. A két ország közös külpolitikával és hadsereggel rendelkezett. Belpolitikájuk azonban önálló volt. Mindkét ország saját törvényeket hozott, saját kormányval. A magyarországi nemzetiségek a magyarokhoz hasonlóan szintén politikai jogokat, autonómiát követeltek maguknak. A magyar politikai vezetés a kivívott belső önállóság birtokában nem volt hajlandó tudomást venni a nemzetiségek törekvéseiről. A kiegyezés sikerén felbuzdulva ugyanis az a felfogás vált uralkodóvá a magyar közéletben, hogy a Kárpát-medence népei között a magyarok vezető szerepet töltenek be. Így a nemzetiségek nem kaptak autonómiát, nem rendelkezhetek számarányuknak megfelelő képviselettel a törvényhozásban és a helyi közigazgatásban.

ESEMÉNYEK

Az I. világháború

Az Osztrák–Magyar Monarchia kisebbségei, mivel az ország vezetőitől nem várhatták jogainak biztosítását, nagyhatalmak közbenjárásától reméltek változást elérni, különösen pedig az antant hatalmaktól vártak segítséget. A XIX.–XX. század fordulójára ugyanis két egymással ellenséges katonai tömb jött létre Európában. Az egyik oldalon a Franciaországot, Nagy-Britanniát és Oroszországot tömörítő antant állt. Velük szemben pedig a Németország, az Osztrák–Magyar Monarchia és Olaszország alkotta központi hatalmak. Mindkét katonai tömb országainak az volt a célja, hogy gyarapítsa gyarmatbirodalmát és növelje hatalmi befolyását. A két katonai tömb közötti feszültség 1914 nyarán az I. világháború kitöréséhez vezetett, amely háború egészen 1918 novemberéig tartott. A központi hatalmak oldalán harcolt Törökország és Bulgária. Szerbia az antant oldalán harcolt. Olaszország 1915-ben szintén az antant oldalán lépett be a háborúba. Románia pedig 1916-ban akkor csatlakozott, amikor az antant Magyarország Tiszától keletre fekvő területeit ígérte neki.

A háború páratlan lehetőséget kínált az Osztrák–Magyar Monarchia nemzetiségeinek, hogy megvalósítsák nemzeti törekvéseiket. A csehek, szlovákok, lengyelek, románok és a délszlávok emigráns politikusai igyekeztek meggyőzni az antant országok vezetőit, hogy a győzelem után a központi hatalmak területein hozzák létre független államaikat. 1917 elején az antant hatalmak ki is jelentették, hogy céljuk ezen népek „felszabadítása az idegen uralom alól”. Közben a hosszú háború és a nagy veszteségek teljesen kimerítették az Osztrák–Magyar Monarchiát. Meggyengült a központi hatalom. A nemzetisé-

Magyarország a Trianonban elveszített területekkel

gek sorra mondták ki függetlenségüket és önálló hadseregeket állítottak fel. 1918 októberében Magyarországon eközben forradalom tört ki, a háborús vereség miatt ugyanis a hangulat a kormány és a Habsburgok ellen fordult. A lakosság és a besorozott katonák négy évi szüntelen harc után békét akartak. Budapesten leverték a Habs-

burg-címert, **Tisza István** volt miniszterelnököt meggyilkolták, és **Károlyi Mihályt** juttatták hatalomra. Károlyi békét ígért és leszerelte a frontról hazatérő katonákat. Eközben a nemzetiségek hadseregei, mivel nem ütköztek nagyobb ellenállásba, igyekeztek minél nagyobb területet elfoglalni formálódó nemzetállamaik számára. Károlyi Mihály bízott abban, hogy a háborút lezáró békekonferencián visszakapják a megszállt területeket.

Tudtad?

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az emberek világméretű háborúja az állatok életére is döntő hatással volt. Több mint százezer galamb teljesített kommunikációs és felderítési feladatokat. Egyik harcoló fél sem nélkülözhetette a szolgálataikat. A távíró- és telefonvezetékek könnyen megsérültek a heves küzdelmekben, ilyenkor betanított galambok hozták-vitték az üzeneteket a parancsnokság és a különböző katonai egységek között. A madarak időnként hírszerzési feladatokat is elláttak. A testükre erősített időzített kamerák fényképfelvételeket készítettek az ellenség lövészárkairól, fegyverzetéről. Sok ország – köztük az Osztrák–Magyar Monarchia – hadserege kutyákat alkalmazott sebesült katonák megkeresésére, valamint szállítási és őrzési feladatokra. A felsorolt állatok mellett sok öszvér is segédkezett a katonáknak, sőt a hadsereg időnként elefántokat is igénybe vett.

És ezt tudtad?

A lövészárkharok egyik halálosztó fegyvere a géppuska. Egy XVII. századi muskétás percnként még csak háromszor lőhetett fegyverével, ugyanennyi idő alatt 1914-ben egy gyalogos katona már tizen-négyszer tüzelhetett, a képen látható géppuska viszont akár hatszáz lövést is le tudott adni.

HATÁRKIJELÖLÉS

Apponyi Albert a békekonferencián

A békekonferencia 1919. január 18-án kezdte meg munkáját Párizsban. A döntéseket a világháborúban győztes nagyhatalmak – Nagy Britannia, Franciaország, Olaszország, az Amerikai Egyesült Államok és Japán – politikusai hozták meg. Magyarország szomszédai, Románia, Csehszlovákia és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság sorra nyújtották be területi követeléseiket a nagyhatalmak képviselőinek. A három ország arra hivatkozott, hogy a magyar elnyomás alól akarják felszabadítani nemzetüket. Mivel sok olyan területet is követeltek maguknak, amelyek lakossága túlnyomórészt magyar nemzetiségű volt, gyakran más érvekre is hivatkoztak. Gazdasági szempontokra hivatkozva követeltek maguknak fontos vasútvonalakat, hajózásra alkalmas folyószakaszokat is. Románia például az 1916-os ígéretek alapján a Tisza–Vásárosnamény–Debrecen–Gyoma–Szeged–Tisza vonaltól keletre eső területeket követelte, azaz Erdélyt, a Partiumot, a Bánát egészét és a Tiszántúl jelentős részét. Ezeken a területeken körülbelül két millió magyar élt.

Magyarországot csak 1919. december 1-jén hívták meg a békekonferenciára. A magyar kormány egy küldöttséget nevezett ki, amely képviselte a magyar érdekeket Párizsban. A küldöttséget gróf Apponyi Albert vezette, és tagja volt többek között a neves földrajtudós Teleki Pál, valamint Bethlen István. A magyarok ügyében azonban ekkor már megszülettek a legfontosabb döntések. A küldöttség 1920. január 7-én érkezett meg Párizsba, néhány nappal később pedig Apponyiék kézhez kapták a határokról szóló rendelkezéseket. Apponyi engedélyt kapott arra, hogy felszólaljon a

Gróf Apponyi Albert, a magyar béke delegáció vezetője

békekonferencián, és elmondta a magyar küldöttség észrevételeit a győztes hatalmak előtt. Apponyi a január 16-án elmondott beszédében bírálta a szigorú békefeltétele-

ket. Azt javasolta, hogy a határok kérdését önkényes döntések helyett népszavazások megtartásával döntsék el. Szavai azonban hatástalanok voltak.

**Apponyi Albert gróf 1920-ban a magyar delegáció vezetőjeként tudomásul vette
Magyarország halálos ítéletét és így szólt:**

***„Önök most megásták Magyarország sírját, de Magyarország
ott lesz mindazon országok temetésén, amelyek most itt Magyar
Hazám sírját megásták.”***

Az igazságtalan békeszerződés

A békeszerződés aláírására 1920. június 4-én került sor a versailles-i Nagy-Trianon kastélyban, a **Jean Cotellet** festőművészről elnevezett csarnokban. A dokumentumot magyar részről **Drasche-Lázár Alfréd** rendkívüli követ és **Benárd Ágost** népjóléti miniszter írta alá pontosan 16 óra 32 perckor.

Tudtad?

A kisebbségi népisiskolai oktatásról szóló 1923. évi rendelet a nemzetiségi oktatás három típusát vezette be. Az első típusú iskolában a tanítvány az illető nemzetiség anyanyelvén, a magyar nyelv kötelező tantárgy. A nemzetiségi lakosság nagy többsége már az 1920-as évek elején kétnyelvű volt, s gyermekei számára a vegyes tanítvány iskolát tarthatta előnyösnek (második típus). Nagy számban voltak már annyira elmagyarosodott nemzetiségi helységek vagy népcsoportok, amelyekben a szülők a magyar nyelvű oktatás mellett dönthettek, beérve azzal, hogy a nemzetiségi anyanyelv tantárgyként szerepel a tanrendben (harmadik típus). A rendelet az iskolatípus megválasztását a szülőkre bízta.

A trianoni békeszerződés értelmében Magyarország területének és lakosságának kétharmadát elveszítette. Románia megszerezte a Partiumot és Erdélyt, a délszláv állam a Délvidéket, Csehszlovákia pedig a Felvidéket és Kárpátalját. Sőt a háborúban szintén vesztes Ausztria is kapott egy kisebb területet Magyarországból, az Őrvidéket (Burgenland). Magyarország határain kívülre rekedt több

Drasche-Lázár Alfréd cilinderrel a kezében, mellette Benárd Ágost az aláírás után

mint hárommillió magyar, akik kisebbségi sorba kerültek. Magyarország ezzel egy 320 000 négyzetkilométer területű, húszmillió középhatalomból 90 000 négyzetkilométeres, hétmillió lakost számláló kisállammá vált.

teret, hétmillió lakost számláló kisállammá vált.

A szerződés aláírásának napján Magyarországon az iskolai tanítás és a hivatali munka is szünetelt. A zászlókat félárbocra eresztették. Dél előtt 10 órakor Budapesten megszólaltak a harangok, a villamosok leálltak, a Szent István-bazilikában gyászmise kezdődött.

A trianoni békeszerződés megszüntette a soknemzetiségű Magyarországot, azonban a létrejövő új államok szintén vegyes lakosságú államok voltak. A szerbek például a délszláv állam összlakosságának körülbelül 43 százalékát tették ki, és Csehszlovákiában is a csehek alig tették ki a lakosság felét. Az új államokban a kisebbségbe szorult magyarság ugyanolyan diszkriminatív bánásmódban részesült, mint amivel korábban az Osztrák-Magyar Monarchia idején éppen az akkori többségi magyarságot vádolták, csupán a szerepek fordultak meg. A békeszerződés így nemhogy enyhítette volna a Kárpát-medence népeinek ellentétét, hanem éppen kiélezte azokat.

Nagy-Trianon kastély csarnoka, ahol a békeszerződést aláírták

Terék Anna: külföld

(részlet)

az egyetemen azt mondták, hamisítom a papírjaimon álló adataimat, mert annak ellenére, hogy a nevem ékezet nélkül Terek az útlevélben, én mégis Teréket mondok. nevtem: szerbül ékezet nélkül írják, de attól én még ékezettel vagyok, úgy ejtem. azt mondták, rendőrt kéne hívniuk, s ne nevessek, inkább örüljek, hogy ilyen elnézőek velem. mellettem egy amerikai diák kérte ki hallgatói jogviszonyát, érdekes módon, nem fonetikusán olvasva mondta ki a nevét, s érdekes az is, hogy ebből nem is lett baj.

Böndör Pál: Bender és Tsa.

(részlet)

Első találkozásom Pavleval

Általános orvosi vizsgálatra mentünk, mi, a Petőfi Sándor Általános Iskola II. b osztályos tanulói. A tanító néni kiosztotta az egészségügyi kartonjainkat. Ismertem már a cirill betűket, bár az iskolában még nem jutottam el a tanuláshoz: a szüleim nyaggattam, ha sétálni mentünk, hogy mi áll ezen a cégtáblán, mi van amazon, mit ír itt, mit ír ott, innen származott tudásom. El tudtam olvasni mindent, ezen a fontos és hivatalos, sárgásszürke kemény kartonlapon. Ott álltam tehát az én orvosi kartonommal az egészségház túlfutott folyosóján, melyen valaki másnak, valaki ismeretlennek a neve állt. Enyhén hisztérikus kisfiú voltam, elkezdtem hát hangosan bömbölni, hogy ez nem az én kartonom. Alig tudtak lecsillapítani. Emlékszem, hogy a tanító néni is elbizonytalanodott, míg azt magyarázta, hogy engem ugyan úgy hívnak, ahogy hívnak, de a hivatalos okmányokon ezt másképpen kell írni, mert...

Itt elakadt, körülnézett, elkérte Blazsektől az ő kartonját, látod,

mondta, itt sem Józsefet ír, hanem Josipot. Erre jelentkezett a Zsembéri, hogy ő bizony József. Károly Karlo lett. Egyikük maradt László, a másik Ladislav lett. A Máriák kaptak egy j betűt, és Marija lett a nevük. Két Ilona megtartotta a nevét, a harmadik Jelena lett. Négyen-ötön voltunk a negyvenvalahányból, akiket a vezetéknevüktől és a keresztnévüktől is megfosztottak. Mi voltunk a nap hősei, a mártírok. Irigykedtek is ránk egyesek az osztályból. P. Pisti lökdösődni kezdett velünk, talán azt képzeljük, sziszegte, hogy most mi jobb magyarok vagyunk a többiekénél? Nem hittük. Kapott két pofont, és elhallgatott.

tsa – társa, rövidítve
mártír – olyan ember, aki a hitéért, egy eszméért, céltér feláldozza önmagát

Kollár Árpád: Sose egyél bureket!

(részletek)

Most, hogy ugyanúgy, mint mindig: a szerbiai magyarság a kezdetekhez hasonlóan megint nyakig van, az alapító atyák tisztelére, mintegy dicső végjátékként vegyük számba ismét helyettük is

a vant. Tegyük fel ismét a kérdést: mit adtak nekünk a bácskaiak avagy a dél-vidékiek avagy a vajdaságiak? Mivel gazdagították őket az egyetemes magyar kultúrát?

Természetesen a burekra gondolunk.

Pannóniában a tökéletes burek elkészítésének receptje tehát a követhető. Menj el Székelykevére Dani Zoltán burekpékisébe, és végy egy túrós bureköt. Sosem és semmilyen szín alatt, semmilyen kínok között hánykolódva sem bureket! Ilyet igaz magyar ember nem tesz, nem mond, nem gondol. A rendeléskor a helyes ragozásra különösen ügyelj, ha nem akarsz, hogy az ezredes lekapjon mind a tíz körmődről, akár egy lopakodót. Végy hozzá egy jogurtot is (mondom: jogurtot, ügyelj a há hang elhagyására).

És ezt az egészet szépen told be az arcodba, hogy közben zsíros legyen tőle a kezed, zsíros legyen az ajkad, zsíros az orcád, zsíros még a szemöldököd is! Aztán rendelj még egyet, meg még egyet, meg még egyet, míg csak meg nem üt a guta. Ennyi.

Dani Zoltán – a szerbiai NATO-bombázások idején tüzerként lövött egy lehetetlennek hitt amerikai lopakodót.

Történelmi keresztelők

„Van ez a város, ez az Újvidék. Vagy Novi Sad. Vagy Neusatz. Vagy Mlada Loza. Vagy Neoplanta.”

(Az Újvidéki Színház Neoplanta című előadásának leírásából)

100 év nagy idő, történelmi távlat, amely a jelenbe ágazik, hiszen mi magunk vagyunk ezeknek az eseményeknek a bizonyítékai, hordozói, vagy ha úgy tetszik, elszenvedői. Mégis nehezen beszélnek az akkori eseményekről irodalmi szövegek. Általában az érzelmi túlfűtöttség nyelvén szólnak meg: düh, szomorúság, keserűség jellemzi őket. A bénító érzelmek és gondolatok széles palettája tárul elénk...

Ezen a héten két olyan szöveget hoztam, amelyek közvetve és hitelesen, az emberek hétköznapijain keresztül mutatják meg Trianon következményeinek egy igen fontos, maig ható szeletét, a bizonytalanság, köztesség/hontalanság érzését, valamint az önazonosság (identitás) megkérdőjeleződését. A harmadik szöveg inkább a humor felől közelít meg egy legalább ennyire fontos témakört, a nyelvet. A saját nyelv és

név a személyiség két fontos pillére, amelyek a szövegek tanúsága szerint gyakran okoz bonyodalmat, legyünk a határ bármelyik oldalán. És mivel ezek bennünket alapvetően meghatározó jellemzők, az irodalmi szövegekben is kiemelt helyen szerepelnek. Kollár Árpád prózája a vajdasági magyarság (kultúra) közvetítő szerepét a burekon keresztül hangsúlyozza. Ezzel párhuzamosan a vajdasági nyelvhasználaton keresztül felnagyítva mutatja meg különbségeket. Terék Anna és Böndör Pál műveiben is ott bujkál a humor, mégpedig keserű ironiába csomagolva. Ezenfelül érdemes – sok más mellett – megfigyelni Böndör történetének magyarságmérőjét is, miszerint az a jó magyar, aki megszenved magyarságáért... Vajon te is így gondolsz?

Herédi Károly

Bolondos Gyurka

Székely népmese

Hol volt, hol nem volt, még hetedhét országon is túl, kidőlt kemencének bedőlt oldalában, volt egyszer egy szegény ember.

Ennek a szegény embernek volt három nagy legényfia és egy bikája. Nem is hagyott egyebet rájuk, amikor meghalt, csak ezt a bikát és egy kötelet.

A három legény, még el sem tették az apjukat, összeverekedett afelett, hogy melyiküké legyen a bika hármuk közül. Amikor aztán istenesen véresre verték egymást, abban egyeztek meg, hogy építenek hárman három pajtát, a bikát eleresztik, s azé lesz, akinek a pajtájába fut.

Hej, épít a két idősebb legény olyan pajtát, hogy a pap is ellakhatott volna benne, a kisebbik pedig, aki kicsit bolondos is volt szegény feje – nem is hívták másként, csak bolondos Gyurkának –, nyírfavesszőből tákolt egy pajtácskát. No, bezzeg kacagott a két idősebb legény, s már előre csúfolódtak Gyurkával, hogy a bikának majd csak több esze lesz, mint neki.

Jól van hát, no: kieresztik a bikát az udvar közepébe. Rekkentő meleg nap volt, s a szegény bika olyan erősen legyezett a farkával, hogy nem találta helyét. Csak nagyot ugrik egyszer, megtáncolja magát, s egyenesen befut a bolondos Gyurka pajtájába.

No, volt irigykedés! De Gyurka egy kukkot sem szólt, kötelet kötött a bika fejére, s elindult vele a vásárra.

Amint mendegélnek, az út mellett nyikorogni kezd egy odvas fűzfa. Megáll Gyurka, s azt kérdi a fűzfától:

– Talán bizony megvennéd ezt a bikát?

A fűzfa még jobban nyikorogott.

– Adsz érte negyven pengő forintot?

Még erősebben nyikorgott a fűzfa.

– Hát jól van – mondja Gyurka –, látom, hogy most nincs pénzed, majd két hét múlva erre járok, s akkor fizessd meg!

Azzal megkötötte a bikát a fához, s elment haza.

Kérdik otthon a bátyjai:

– No, te bolond, hol hagytad a bikát?

– Eladtam jó pénzért, negyven pengő forintért.

– Kinek, te világ bolondja?

– Egy fűzfának! Azt mondta, hogy két hét múlva meg is fizeti.

Hej, nagyot kacagnak a legények!

– Csak kacagjatok – mondta Gyurka –, megmutatom én, hogy lesz pénz!

Eltelik két hét, s a bolondos Gyurka elmegy a fűzfához. Mondja neki:

– Hé, fűzfa! Eljöttem a bika áráért, kitelt a két hét!

De a fűzfa csak hallgatott: nem fűjt a szél most, nem is nyikorogott.

– Mit? Te nem is szólsz? Mindjárt fizessd meg azt a negyven pengő forintot, mert ha nem, rútul jársz!

Bizony, csak nem szólt a fűzfa.

Aj, megmérgeződik Gyurka, fogja a fejszét, s olyat vág a fára, hogy mindjárt kidőlt a gyökeréből. Hát, szerelmes Jézusom, mit lát a gyökér alatt? Egy üst aranyat!

– No – mondja Gyurka –, a negyven forintot elviszem az adóságha, a többit csak úgy.

Kiemelte az üstöt, hátára vetette, s szépen hazaeredt. Látják otthon a bátyjai a teméntelen sok aranyat: haj, de csak most fogja el igazán az irigység! Össze is sügnak-búgnak éjjel, hogy megölik azt a bolondot, s a pénzből ők majd ketten boldogan élnek. De Gyurka nem aludt, meghallotta, hogy miben mesterkednek a bátyjai, s még jó hajnalban fölkel, s egyenesen a királyhoz ment panaszsra.

Bemegy a királyhoz audienciára és elmondja panaszát, s min-

dent, hogy s mint történt. Ott volt a királynak a leánya is, akinek az volt a betegsége, hogy semmivel a világon meg nem tudták kacagtatni. Amikor a bolondos Gyurka panaszát hallotta, olyan hangosan elkacagta magát, hogy az egész udvar népe összefutott ijedtében.

– No, te legény – mondta most a király –, én megfogadtam, hogy annak adom a leányomat, aki meg tudja kacagtatni, legyen az akármi-féle rendbeli ember fia. Én a szavam meg is tartom, neked adom a leányomat fele királysággal, a bátyáidat pedig karóba húzatom.

– Jaj, ne, felséges királyom – mondta a bolondos Gyurka –, talán nem is érdemesek olyan nagyra, fogadj be inkább őket bérésnek!

– Hát legyen meg a te akaratod – szólt a király.

Tüstént nagy lakodalmat csaptak, olyat, hogy hét országra szólt, lakodalom után pedig az ifjú pár tojáshejbe kerekedett, a Küüllőn leereszkedett. Holnap legyenek a ti vendégeitek!

Háború lett, mert lelőtték

A történelemórák és a tankönyvek is alig néhány mondatban letudják a szarajevói merényletet, amely az I. világháború kitörését eredményezte – De miért is lőtték le Ferenc Ferdinánd trónörökösét? – A kérdéssel egyre gyakrabban foglalkoznak, bár az évszázados távolság szűkre szabja a témával foglalkozók mozgásterét

Ki is volt Ferenc Ferdinánd, akinek meggyilkolása miatt kitört a nagy háború? A Habsburgok egyike volt, és születéséből kifolyólag nem ő volt a trónörökös, hiszen Ferenc József császárnak volt egy fia, Albert. Csakhogy Albert herceg egyszer csak gondolt egyet, és a korabeli feljegyzések szerint kettőt lőtt. Egyik golyót szeretője, Vecsera Mária kapta, a másikat önmagára adta le. A trónöröklés szabályai szerint ekkor került a képbe Károly Lajos főherceg, Ferenc József legidősebb öccse, akinek halála után a trónöröklés joga fiára, Ferenc Ferdinándra szállt. Na már most... Mivel korábban már felvette egyik-másik elhunyt rokonának családnevét – megörökölte azoknak széületes vagyonát is –, a teljes neve idővel így hangzott: Habsburg–Lotaringiai Ferenc Ferdinánd Károly Lajos József Mária, Habsburg–Estei főherceg. Világos? De ne tanuljátok meg fejből! Csak futólag mondjuk, hogy édesanyja Mária Annunciata nápoly–szicíliai királyi hercegnő (Principessa Maria Annunziata di Borbone della Due Sicilie) volt, és az ő nevét sem akarjátok fejből tudni.

Emberünk 1863-ban született Grazban, már 1878-ban (15 évesen megkezdte katonai kiképzését), és – láss csodát! –, még ebben az évben megkapta az Aranygyapjas rendet. Ez volt a Habsburgok idején a kor legfontosabb rendjele. Katonai pályája, mi sem természetesebb, meredeken felfelé ívelt, holott nemigen szagolt lőport. Ennek ellenére harminckét évesen háttal kellett fordítania ennek a hivatásnak, hiszen egyre gyakrabban vette elő a tüdőbaj, az a nyavalya, amely édesanyja halálát is okozta. Orvosi tanácsára 1892–1893-ban kíséretével együtt világ körüli utazást tett a Kaiserin Elisabeth torpedóromboló fedélzetén. (Egy ilyen jeles fickónak hadihajó dukál, a jacht nem elég flancos.) A

Ferenc Ferdinánd

következő két-három évben hosszú időt töltött egyiptomi gyógyfürdőkben, és csodával határos módon kigyógyult nyavalyájából.

A már említett mayerlingi öngyilkosságot követően (Rudolf, Vecsera Mária, film, összeesküvés-elmélet...), majd édesapja halála után Ferenc Ferdinánd főherceg befutott, ő lett a birodalom trónörököse. Ekkor katonai pályája ismét fellendült, sorozatosan léptették elő, lett belőle lovasági tábornok, majd haderő-főfelügyelő... Egyre gyakrabban képviselte Ferenc József császárt, akár koronázásról, akár uralkodó temetéséről volt szó. Ebben az időszakban is begyűjtött egy egész sor olyan kitüntetést, amelyet csak kiemelt jelentőségű személyiségek számára tartogattak. Közben a lovassági tábornokot tengerenaggyá is kinevezték, majd – hízelgés, ne tolakodj! – az Osztrák Tudományos Akadémia tiszteletbeli

tagjává választották.

De nem csak a magas körök igyekeztek kedvébe járni. Ferenc Ferdinánd ugyanis szenvedélyes vadász hírében állt. Ezért a nemességnek nemcsak a színe java, hanem a kurtábbja is inaszkadtból igyekezett kedvébe járni a trónörökös vadászszenvetélyének. Márpedig az – mondjuk így – sajátságos volt. Mind a korabeli igazi vadászok, de különösen a mai vadászatellenesség szószólói a trón várományosát lődűbben szenvedő vérengző elmebajosnak tartották.

Enyhe kitérő a rossznyelvek kedvéért, akik azt híresztelték, hogy a Habsburgok vagy betegek vagy elmebajosak. Esetenként, állították, mindkettő vonatkozott rájuk. Albert öngyilkossága és szeretőjének meggyilkolása is ebbe a sémába tartozott, Ferenc Ferdinánd tüdőbaja nemkülönben, esetében pedig az agyalágyultságra a vadászatok során végrehajtott vérengzések sejtették, hogy a rossznyelvek nem pörögnek hiába. Vadászatra való meghívásokkal a nemesség szinte elhalmozta, és számára szervezték meg azt a ékhajtást a csehországi Smecznóban, melyben a nyulakat a hajtók az ékbe terelték, és csak a trónörökös lőhetett. Ennek során annyi nyulat lőtt ki, mint még soha senki: 1277-et. Százazres nagyságrendű az általa lelőtt nagyvad száma is. De! Közvetlenül halála előtt valahol Csehországban fehér szarvast lőtt le – ma az ilyen állat kiselejtezendőnek számít –, az akkori vadászhiedelem szerint, aki ilyent tett, azért hamarosan eljött a halál. Ide kívánczok, hogy ez vonatkozott azokra is, akik a Lázár család écskai birtokán vadásztak. Ferenc Ferdinánd ugyanis ott is megfordult, bár magyar földön ritkán járt, hiszen kölcsönösen nemigen kedvelték egymást.

Házasságkötése azonban egészen emberinek fest, bár a korabeli Bécs ezt sem tartotta normálisnak. Ferenc Ferdinánd ugyanis a kor uralkodóinak gyakorlatával ellentétben szerelemből vette feleségül Chotek Zsófia grófnőt. A rangon aluli házassági szándék Ferenc József császárnál alaposan kiverte a biztosítékot, nem is engedélyezte azonnal, hanem csak egy év múlva, akkor is komoly kikötésekkel. A házasságot morgantikusnak (rangon alulinak) minősítette, Zsófia hercegnőt nem nevezhették a jövőendő császárnénak, csupán a jövőendő császár feleségének. Ferenc Ferdinándnak pedig le kellett mondania utódainak trónöröklési jogáról. Meg aztán az esküvőn sem jelent meg a bécsi udvar, azt csupán Ferenc Ferdinánd mostohaanyja képviselte. Mindehhez hozzáadhatjuk, hogy a trónörökös egyáltalán nem számított sem rokonszenvesnek, sem közkedveltnek, népszerűnek pedig

Családjával és hajtók hadával zergevadászon

végképp nem, ténykedésével pedig minderre folyamatosan és rendszeresen rárakott néhány lapáttal. Amikor pedig kiszivárogtak a hírek, hogy a monarchia átszervezését fontolgatja, az uraság megkongatta a vészharangokat. Ferenc Ferdinánd ugyanis (köz)veszélyes egyénné vált. De mit is akart valójában?

A mai világban élővel meglehetősen nehéz megértetni Ferenc Ferdinánd szándékait, hiszen annak idején is csak a politikába beavatottak voltak vele tisztában. De a változásoktól azok is tartottak, és féltették pozíciójukat, akik előtt nem volt minden világos.

A dolog lényege, hogy Ferenc József már igen öreg volt, Ferdinánd pedig elhatározta, trónra kerülve alaposan átrendezi az országot. Ennek az átrendezésnek a magyarok is kárát látták volna, a szerbek tartottak tőle, ami kiszivárgott, az a többi szláv nemzetnek sem tetszett. És ami leginkább félelemben tartotta a görékat, hogy a bécsi garnitúra sem maradt volna nyeregben, hanem új pófákkal cserélte volna le őket a császár. Ettől aztán sorozatosan begurultak. Ki ezért, ki azért, de mindenki.

Ferenc Ferdinánd ugyanis már készítette csapatát, amelyből sorozatosan maradtak ki jelentős bécsi figurák. Tekintélyt, előjogokat, kiváltságokat, anyagiakat... veszítettek volna, és ez érthetően nem tetszett nekik. Ferdinánd tervei tehát sem a magyar, sem a szerb nacionalistáknak nem tetszettek, ráadásul bizonyos, egyelőre még magas rangú bécsi körök sem voltak oda értük. Nagyjából így festett a helyzet, amikor a trónörökös megindult Szarajevóba. Ráadásul éppen június 28-án, tehát Vid napján tartózkodott volna ott, márpedig a szerbek különösen érzékenyen reagáltak erre, hiszen ez volt a rigómezei csata évfordulója. És az sem tetszett nekik, hogy a Monarchia néhány évvel korábban megszállta Bosznia-Hercegovinát, holott nem Szerbiától, hanem Törökországtól vette el.

Szóval ellenség akadt bőven, aki pedig hajlandó volt lépni is – mármint löni –, az az Ifjú Bosznia, többnyire elégedetlen fiatalokból álló csoportosulás volt. Ezt a csoportot a Fekete Kéz, a főleg katonatisztek alkotta szerbiai szervezet irányította, amely tizenegy évvel korábban megölte Aleksandar Obrenović szerb királyt és Dragă királynét. A szervezet élén Dragutin Dimitrijević Apis ezredes, a szerbiai hírszerzés főnöke állt. Most Ferenc Ferdinándot vették célba.

A rossznyelvek szerint a bécsi körök tudomást szereztek a tervéről, de nem volt semmi kifogásuk az ellen, hogy az Ifjú Bosznia a trónörökösöt letörölje a politikai porondról. Ezekkel a célzásokkal immár nem csak az összeesküvés-elméletek foglalkoznak, bár történelmileg alátámasztható tény száz-egynéhány év után egyre nehezebb találni. A merénylőknek viszont meglehetősen könnyű dolga volt.

Az újságok napokkal korábban szertekürtölték a trónörökösöt furikázó autó menetirányát, ezért a hat támadó kényelmesen elfoglalhatta támadóállását. Pisztolyokkal és kézigránátokkal voltak felfegyverkezve, a korabeli feljegyzések

Ferenc Ferdinánd és Zsófia hercegnő elindulnak a végzetes útra

azonban arról számolnak be, hogy elszántságukhoz nem társult képzettség. Nagyon szeretnek volna löni, de nem tudtak.

Kezdődött azzal, hogy két merénylő előtt ugyan elhaladt az trónörökös autója, de fegyverük néma maradt, hiszen Zsófiát nem tartották célpontnak. A harmadik – Nedeljko Čabrinović – azonban nem lelkizet, és kézigránátot dobott az elhaladó autóra, de a robbanószerkezet lepattant az autóról, és a kíséretben levő kocsi két utasát sebesítette meg. Ekkor kezdődött a szinte felfoghatatlan melléfogások hosszú sorozata.

Szarajevóban ekkor Bosznia-Hercegovina kormányzójaként Oskar Potiorek parancsnokolt, akiről már akkor – de különösen később – több vicc keletkezett mint Mujórol meg Hászórol, és olyan bunkó volt helyből, mint más nekifutásból. Ahelyett, hogy az első támadást megúsó Ferdinándot testőrökkel körülbástyázza vagy beskatulyázza egy biztonságos laktanyába, megengedte neki, hogy komoly kíséret nélkül induljon el a kórházba meglátogatni sebesült kísérőit. A módosított útvonalról azonban nem értesítették a sofőröket... Érti ezt valaki? Ennyire agyalágyult ugyanis véletlenül senki sem lehet. Csak szándékosan.

No már most...

Amikor észrevették, hogy a trónörökös autója nem a tervezett úton halad, megállították a kocsit. Éppen ott, ahol Gavrilo Princip, a merénylők legelszántabbja várakozott csőre töltött pisztollyal. A célszemély karnyújtásnyira tőle mozdulatlanul ült... És eldőrdültek a lövések, amelyek egy világháborút tettek sinre.

A történetről könyvtári anyag íródott egy évszázadon át, de folyamatosan kerülnek a napvilágra olyan adatok, amelyek sem annak idején, de ma sem szerepelnek a történelemkönyvekben. Azt viszont igen, hogy Princip néhány évvel később a börtönben tüdőbajban halt meg – akár csak egyik-másik társa – mindenki tudja. De kevésbé ismert, hogy már a merénylet színhegyén méregkapszulával akart végezni magával, de az nem hatott (miért nem?); hogy Bécsben már a lövések pillanatában tudták, hogy Szerbia áll a merénylet mögött (honnan tudták?); hogy Princip és társai egy kamanci (Sremska Kamenica-i) vendéglőbe jártak megbeszélésekre (miért oda?)... Csupa olyan kérdés, amelyről regényeket lehet írni. Egyelőre ott tartunk, hogy erre komoly vállalkozó nincs, ezért átmenetileg az összeesküvés-elméletek is megteszik. Most azonban a tényekkel foglalkoztunk, a konteókkal egyelőre adósak maradunk.

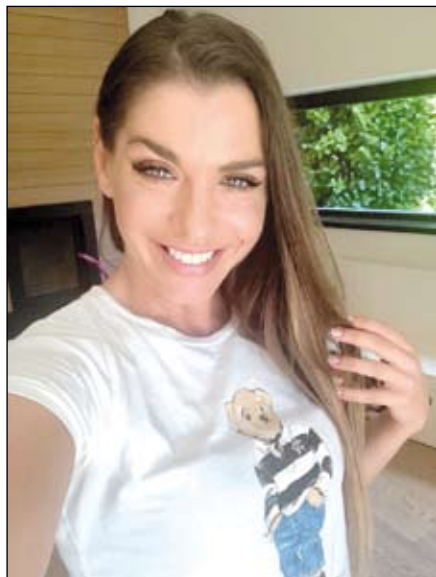
Buzás Mihály

Gavrilo Princip elfogása

Magyar sztárok Trianonról

A trianoni békediktátum aláírásának napjáról minden évben június 4-én, a nemzeti összetartozás napja kapcsán emlékeznek meg, az idén pedig az egész év e centenárium jegyében telik. A nemzeti összetartozás valójában azt jelenti, hogy ez minden magyar ügye, a teljes magyarságé, legyen szó magyarországi vagy határon túli magyarokról. A Trianonról a médiában a sztárok is megemlékeztek.

Dér Heni

Ha a nemzeti összetartozásról van szó, talán szót ejthetnénk a tehetségkutatókról is, hiszen ezek a műsorok esélyt adtak a megmutatkozásra a határon túli magyaroknak is. A legkiemelkedőbb épp egy vajdasági példa, a verbászi születésű **Rúzs Magdi**, aki Kishegyesen járt általános iskolába, a középiskolai tanulmányait pedig a szabadkai Egészségügyi Középiskolában folytatta. Rúzs Magdi a TV2 Megasztár című tehetségkutató műsorának harmadik

győzteseként vált ismertté, de nemcsak ezt érte el, 2007-ben óriási megtiszteltetésben volt része, hiszen Magyarországot képviselhette Finnország fővárosában, Helsinkiben, az Aprócska Blues című saját dalával, amellyel remek eredményt ért el, a kilencedik helyen végzett. Nem lehet elsiklani afölött, hogy ez milyen nagy lehetőségnek számított és mennyire fontos volt ez a fellépés. Gondoljunk csak bele, vajon mekkora az esélye annak, hogy egy vajdasági magyar képviselje Szerbiát!

A Megasztárból más határon túliak, köztük vajdaságiak is kiemelkedtek, például a szabadkai születésű **Bencsik Tamara**, aki 2008-ben jelentkezett a műsorba és gyorsan a közönség egyik kedvencévé vált, a tízezer versenyző közül bejutott a legjobb tízbe, végül pedig ötödik lett.

A jeget a csantavéri **Dér Heni** törte meg, ő a Megasztár első szériájában jelent meg, a nyolcadik helyen esett ki, amelyre az egyik zsűritag Pély Barna sajátosan lázadó módon reagált, egy papírra ráírta, hogy: *hol van a fületek?* és ezt felmutatta a kamerának. Dér Heni nemrég részt vett a Csík Zenekar nemzeti összetartozásról szóló dalában is, a Blikkben pedig az is olvasható, hogy mi a véleménye Trianonról:

– Fontosnak tartom, hogy ne álljunk idegenekként a határon túli honfitársainkhoz, ne tápláljuk a széthúzást. Nem volt könnyű akkor, most sem az. Rengetegszer megkapom, hogy szerb vagyok, és otthon kellene élnem. Én magyar vagyok, akinek az ősei előtt egyik napról a másikra húztak egy vonalat, majd azt mondták, mostantól szerb állampolgár vagy. Azt üzenem a határon túliaknak, hogy maradjanak erősek, az anyaországomban élőknek pedig, hogy ne fellelkezzünk meg a honfitársainkról – üzeni Dér Heni.

Keresztes Ildikó Marosvásárhelyen, Romániában, történelmi régióként nézve Erdély-

ben született 1964-ben. A nyolcvanas évek elején, a jobb élet reményében az édesanyjával Magyarországra települtek.

– Furcsa volt, mennyivel kevesebbet tudtak az anyaországban élők a történelemről és Trianonról. Nekünk azt volt a kapaszkodó a magyarságunkhoz – emlékszik vissza a Blikkben.

Keresztes Ildikó eleinte együttesekben énekelt, majd pedig a színészi pályán is megindult és mindkét téren egyre nagyobb elismerésre tett szert. Első szólólemeze 1999-ben jelent meg, amelyet további sikeres albumok követtek. Az RTL Klubon 2010-ben induló X-Faktor című tehetségkutató műsorban három évadon keresztül volt mentor, a negyedik évadban pedig mentorsegéd. 2017-ben a magyar állam Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetéssel díjazta a munkásságát.

Nagy Feró, a Beatrice és az ún. Ős-Bikini frontembere, rock és punk együttesekben játszott, a magyar új hullám egyik vezéregyéniségének tartják számon. Habár ő lett „a nemzet csótánya”, 2016-ban ő is megkapta a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetését. Nagy Feró 1946-ban Magyarországon, Letenyén született, a szülei viszont erdélyi menekültek. Azért jöttek Magyarországra, mert az édesapja nem akart a magyarok ellen harcolni a román hadseregben.

– Megboldogult apám képtelen lett volna román katonaként magyarok ellen vonulni, ezért anyámmal áttelepültek. Itt születtem, de nyárádmementi székelynek neveltek, és ma is annak valom magam. Már 15 éves voltam, amikor először hazautaztunk, és le voltam döbbenve, hogy a magyarok kisebbségbe lettek szorítva. Trianon a mi fájdalmunk – olvasható a Blikkben.

Egyébként Nagy Feró is az X-Faktor mentora volt.

L. M.

Nagy Feró

Keresztes Ildikó

Ákossal Trianonról

nethuszar.ro

Kovács Ákos karanténnapló-sorozatával kínált irodalmi és zenés élményeket a YouTube-csatornáján heteken át, de megemlékezett Trianonról is. Az emlékműsort úgy harangozta be, hogy nagy szerzőket hív segítségül, akik Trianonról beszélnek, ezek mellé pedig saját dalaiból válogat. Azt is hozzátette, hogy olyan dalokról van szó, amelyeket merőben más indítással írt, de a szövegeik most ebben a környezetben, ahogy a versek között megszólalnak, egészen új értelmezést kapnak. Ákos arra is kitért, hogy meglepte az, ahogyan a közösségi felületeken reagáltak arra, hogy trianoni műsorral készül. Az elmondása szerint az összes Trianonnal kapcsolatos neurózis, a kibeszéletlenség, felkavarva jelenik meg a véleményfalon és ez is azt jelzi, hogy bár kiterjedt történelmi irodalma van ennek a nemzeti traumának, ezt a társadalom és még inkább az egyén szintjén nem sikerült feldolgozni még száz év után sem.

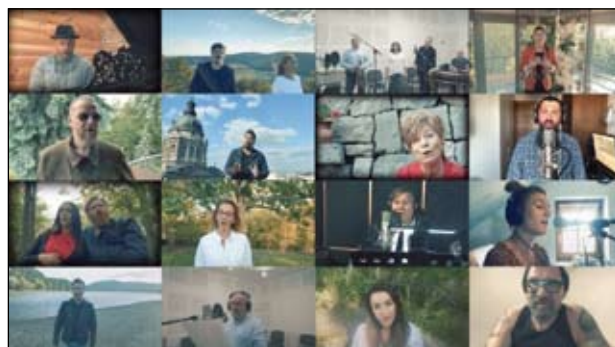
Hiánypótló film

magyar.film.hu

A trianoni békediktátum 100. évfordulója alkalmából a Duna Televízió júniusban bemutatta *A beszéd – Apponyi a magyar ügy védelmében* című történelmi drámát. A filmalkotás azt a nagy hatású, emblemikus beszédet dolgozza fel, amelyet Apponyi gróf a magyar küldöttség vezetőjeként 1920-ban Magyarország érdekében mondott el. **Apponyi Albert**et a kortársai a legnagyobb élő magyaroknak nevezték és ötször jelölték Nobel-díjra. A filmben Apponyi Albertet, **Rátóti Zoltán**, a Nemzeti Színház Érdemes és Kiváló művésze alakítja. A filmet megelőzően a budapesti Nemzeti Színházban **Vidnyánszky Attila** nagy lélegzetű előadást rendezett Wass Albert művei alapján, *Tizenhárom almafa* címmel, amelyben elhangzik az Apponyi-beszéd is. Ebben ugyancsak Rátóti Zoltán formázza meg Apponyit, idén volt az előadás bemutatója, de a járványhelyzet miatt még nem nagyon sikerült játszani. Rátóti Zoltán elmondása szerint, mind az előadás, mind a film is hiánypótlónak számít, hiszen ebben a témában nem igazán készültek sem színpadi produkciók, sem pedig filmek. Egyébként az előadás dramaturgia a zentai születésű **Verebes Ernő**.

Az összetartozás dala

Tíz éve június 4-e a Nemzeti Összetartozás Napja, amely az idén a trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulója is. Ennek apropóján a Csík Zenekar egy nagyon megtisztelő felkérést kapott, amelynek eredményeként született meg legújabb dalunk *Hazám*, hazám címmel. A dal és a hozzá készült videóklip is arról szól, hogy bár 1920 óta határok választják el egymástól a magyarságot Közép-Európában és a világban, mi mégis egyek vagyunk, s összetartozunk – áll a Csík Zenekar Facebook-oldalán. A dal gyimesi, székelyföldi, kalotaszegi, somogyi és szlavóniai népdalszövegek felhasználásával készült. A zenéjét a Csík Zenekar hegedűse, gitárosa, **Szabó Attila** szerezte, akinek minden vágya volt, hogy a magyarok határon innen és túl érezzék az összetartozást, a törődést, mert szerinte fontos, hogy a zene erejével mindig elérjük egymást. A klipben szereplő zenészek mind magyarok, akik határon innen és túl születtek. A Csík Zenekar tagjai mellett a Magyarország területén született **Mező Misi**, **Miklósa Erika**, **Földes Eszter**, **Nyerges Attila**, **Molnár Ferenc Caramel**, **Ferenczi György**, **Novák Péter**, **Tátrai Tibor**, továbbá **Molnár Levente**, **Keresztes Ildikó**, **Dancs Annamari** és **Bocskor Bíborka** (Románia), **Szvorák Katalin**, **Szarka Tamás** és **Takács Nikolas** (Szlovákia), **Serbán Attila** és **Pál István Szalonna** (Ukrajna), a vajdasági magyarokat pedig a csantavéri születésű **Dér Heni** képviselte. A klip premierjére az online megemlékezés keretében került sor. A Csík Zenekar a tervek szerint Összetartozás címmel december 28-án koncertezik a Budapesti Kongresszusi Központban.

Előadás Trianonról

vorosmaryszinhaz.hu

A székesfehérvári Vörösmarty Színház Sárosi István *Trianon* című darabját állította színpadra **Szikora János** rendezésében. Az előadás azért készült, hogy a trianoni békediktátum 100. évfordulóján a társulat méltóképpen emlékezzen meg erről a történelmi sorsfordulóról. Sárosi István drámája titkosítás alól feloldott parlamenti és diplomáciai jegyzőkönyvek, könyvtári és levéltári dokumentumok felhasználásával jött létre. Ahogyan az a beszámolókból kiderül, a közönség vastappsal ünnepelte a Trianon ősbemutatóját. Az előadásban a vajdasági származású **Kovács Tamás** is szerepel. Kovács Tamás a Vörösmarty Színház tagja, de láthattuk az Aranyélet és a Korhatáros szerelem tévésorozatokban is.

Jelige: Múltó nyár
Kedves Bizi!

Én hatodikba induló lány vagyok. Eddig olyan nagy gondom nem volt az életemben, de egy hónapja már felfordult a világ! Az én gondom a barátnőm, mert úgy érzem, hogy napról napra féltékenyebb rám. Gondolkodtam az egész dolgon, utána is néztem az interneten, de nem lettem sokkal okosabb. Az a véleményem, hogy annak ellenére, hogy a szüleitől mindent megkap, menő ruhái vannak, zsebpénze, jobb tanuló tölem és sok mindenben menőbb mint én, állandóan kritizál, és ha valami nem úgy van, ahogyan ő akarja, rögtön megharagszik. A nyári szünetben nem mehattunk a strandra, ezért sokszor voltunk együtt nálunk az udvarban, mert van egy medencénk, és itt beszélgettek a szüleink is, mert ők igen jó barátok. Volt, hogy napokig levegőnek nézett és duzzogott, pl. ha nem segít nekik valamiben, vagy nem csinálom meg, amit mond. Ugyanezt tenni, amikor nem adom oda a házimat, hogy átírja, vagy nem súgok neki. Az iskolában is néha csak egy sugógépnek érzem magam, mert mi kevesebben vagyunk az osztályban, minden nap felelünk is. Mostanában még sétálni is ritkábban hív, másokkal megy inkább. De ha azok nem tudnak menni, engem rángat a mézeshangján. Már a többi barátnőnk is észrevették, hogyan bánik velem, hogy csak kihasználna. Mondták is, hogy vigyázzak, mert nem igaz barátnő. Sajnos muszáj vele barátkoznom a szüleim miatt, akik jó barátok az ő szüleivel, meg azért, mert egy osztályba is járunk. A szüleim szerint örülnöm kellene, hogy ilyen jó barátnő, mert amikor a szüleinkkel együtt vagyunk általában „angyalian” viselkedik velem. Mit tegyek, mert nagyon rosszul érzem magam a bőrömben?! Segíts!

Válasz:

Úgy látom, eléggé nehéz helyzetben vagy, mert nincs módodban önállóan dönteni arról, hogy kivel töltöd a szabadidődet, hiszen a szüleid azok, akik még egy ideig meghatározóak ezen a téren is. Biztos, hogy eddig mind a két család számára pozitív hatással volt a barátságuk. Viszont, a zöldszemű sárkány, a féltékenység, ott van köztetek. Ha jobban belegondolsz, a te szemed is zölden csillog, ami természetes is, mert a szüleid nagyon is kedvelik a lányt, és szépeket mondanak róla, akarva-akaratlanul is összehasonlítanak benneteket, és te ebben az összehasonlításban rosszabbul jársz. Ez pedig nagyon is rosszul érinti az embert. Mivel neked is mint serdülőnek az önbizalommal van gondod és ez megnehezíti az így is komplikált helyzetet. A barátnőd viselkedése pedig még jobban sárba döngöli azt a kevés önbizalmadat is, ami van. Sajnos, nem tudtam kihámozni a leveledből a barátnőd féltékenységének okait. De feltételezhető, hogy van valami nálatok, ami az ő családjából hiányzik, és itt nem az anyagi dolgokra gondolok, hanem a családi légkörre, összetartásra, szeretetre stb. Úgy látom, hogy az évek során sok mindenben a barátnődre hagyatkoztál. Ezt az adott kényelmes helyzet hozta. Pl. várod, hogy hívjon, és legbelül fáj, hogy nem veled van, amikor másokkal szórakozik. Azt hiszem, jó lenne, ha letisztáznád magadban, hogy milyen is az az igazi barát, a legjobb barátnő, te mit vársz tőle, és akkor könnyebben megtalálhatod azt a személyt, aki már jó barátnőd, csak még te ezt nem vetted észre. Ne tévedd szem elől azokat a lányokat és fiúkat, akikkel szívesen együtt töltöd az idődet, jókat beszélgettek, nevetgéltek, akikkel megosztod a titkaidat, akik segítenek, ha bajba jutsz. Ne várd, hogy téged hívjanak, néha te hívd föl azt a lányt (lányokat), akivel jól megvagy. Sokat jelentene, ha a szabad idődben, amikor a „barátnőd” hív, már foglalt lennél, és nem „sajnos, nem tudsz” vele találkozni. Ami még nagyon fontos, hogy tiszta lapokkal „játsszál” a barátságotokban. Ha valami zavar, mondd meg neki, ha valami miatt nem érzed magad jól, mondd meg neki, hogyan érzel vele kapcsolatban, amikor így és így viselke-

dik, sőt azt is, hogy úgy érzed, hogy kihasználna. Szép dolog segíteni a másikon, és kell is, de ne engedd, hogy kihasználjon, mert a „barátság” a kölcsönösségen alapszik. A barátságban is, mint a szerelemben adunk is és kapunk is! Odafigyelést, melegséget, oltalmat, bizalmat, szeretetet, segítséget, őszinteséget, építjük egymás önbizalmát. Vannak alkalmak amikor együtt vagytok, beszélgethettek, együtt tölthetitek az időt, amíg a születek együtt vannak, de nem kell „barátként” viselkedni vele, pl., hogy elmondod neki a titkaidat. A „barátságra” pedig ott vannak az igazi barátok.

Jelige: Boldogtalan
Kedves Bizalmas sorok!

Kérlek segíts! Úgy érzem, szétesek! Augusztusban elkezdtem járni egy fiúval, aki már elég régóta tetszik. Most derült ki, hogy a barátnőm őt nem kedveli, mert szerinte sokat vagyok vele. Nem tudom miért teszi ezt velem, mert nagyon is odafigyeltem arra, hogy vele továbbra is sokat legyek. Neki ez nem elég. Már mondtam neki, hogy ő is jöjjön velünk, amikor találkozunk. Már alig akar találkozni velem, durva, sokszor kiabál, ha beszélni szeretnék vele, egyszerűen nem hallgat meg. Már az is felmerült bennem, hogy barátok vagyunk-e még egyáltalán?! Nem szeretnék a barátnőm nélkül maradni! Mit tegyek?

Válasz:

Sajnos nálad is a féltékenység sárkányoskodik és mérges füstjével rontja az életteredet. Egy kis féltékenység pedig teljesen érthető, hiszen a barátnőddel eddig csak ketten voltatok egymásnak, és most egy betolakodó „vesz” el abból, ami az övé volt, a figyelmedet, szeretetedet stb. Ami nem helyénvaló, az a barátnőd túlzott reakciója. Jó lenne, ha meg tudnátok beszélni a dolgokat, ha nem lehet szemtől szembe, írd meg neki e-mailben. Mond el neki, hogy jársz valakivel, de ő is nagyon fontos neked, hogy szeretsz vele beszélgetni, és hiányoznak azok az idők, amikor jól megvultatok egymással. Ha ezek után sem akar veled kommunikálni, akkor sajnos, a barátságotok megszakad. Te mindent megtettél, a többi rajta múlik. Ha viszont válaszol, és meg tudjátok beszélni a dolgaitokat, érzéseiteket, akkor a barátságotok egy érettebb, magasabb szinten folyik majd tovább. Akárhogyan is folytatódik a történeted, mindenféleképpen, bővítsd a baráti körödet, azokkal, akikkel szívesen együtt vagy, jókat beszélgethetsz, mert idővel mindenképpen erre sor került volna, előbb-vagy utóbb a gyerekkori barátságotok változásokon esett volna át. Szomorú, hogy a barátnőd nem tud veled örülni annak, hogy boldog vagy. Az ő boldogtalansága pedig biztosan el fog múlni, ha ő is szerelmes lesz és járni kezd az első fiújával.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

REJTVÉNY

Ebben a rejtvényben azoknak a területeknek a nevét rejtettük el, amelyek más országokhoz kerültek a trianoni békeszerződés aláírása után.						AZ EGYIK ILYEN TERÜLET	KÉRDŐ-SZÖCSKA EGY MÁSIK ELCSATOLT TERÜLET	LASSAN ELSZÁLLÍT-GAT RÓMAI 5 ÉS 1000	OLASZ-ORSZÁG	EZ A TERÜLET MA HORVÁT-ORSZÁG-HOZ TARTOZIK	PÁROS KÉVE!	EZ A TERÜLET MA UKRAJNA RÉSZÉ
						FLUOR NÉMA ROHAM!	E			D		K
MA AUSZTRIA RÉSZÉ EZ A TERÜLET	BELGIUM EZT MUTAT-JA A MÉR-LEG, HA RAÁLLSZ	VILÁG-NYELV GALLY	FÉLFA! LEVEGŐ, GÖRÖGÜL (AER)	KILO-LITER	ÉSSZEL FELFOG ÜVEG, RÖVIDEN			ÉNEKLŐ SZÖCSKA TONNA	SZEMÉLYÉ-RE, KÖLTŐI SZÓVAL RÓMAI 50		RÁDIUSZ HORVÁT OLAJCÉG (INA)	
ÁLTALA OTTFELEJ-TETT TÁR-GYAT ELJUTTAT NEKI								MI AZ HOGY! DÍSZ-TEREM	VERY IM-PORTANT PERSON HOLLANDIA			
KORAI NAPSZAK					ITTRIUM EZEN A NAPON		TESTFELE-PÍTÉS VASTAG PAPIR					
NÉMA GÉSA!		VAGY, ANGOLUL A KÖZE-LEBBI		MEGA EZ IS EGY ELCSATOLT TERÜLET	KUTATNI KEZD! NIKKEL			FÉL ÖT! RÓMAI 999		AMPER RÉGÉSZ TESZI		
NŐI NÉV EGYESÜLT NEMZETEK SZERVE-ZETE			CSATOR-NAZ CITROM NEDVE									
		FÖNTRŐL CIGI, DOHÁNY, RÉGISEN		LENDÜLET, ELÁN ALBÁNIA SPORTJELE				PARATLAN SAJT! NEHEZEN EHEŐ ÉTEL				
FÉLBE! LÚGOS RÉSZLET!		BARTÓK.. EZ IS MAGYAR TERÜLET VOLT			FÉLÜT! EZ A TERÜ-LET ITT VAN SZERBIA-BAN		MÉG EGY EL-CSATOLT TERÜLET	ARA BETŰI NYAKME-LEGÍTŐ				
GYÜ-MOLCS			FELMNOND NEKI A FŐNÖKE AZ ÁBÉCÉ KEZDETE									EZ A TERÜLET ROMÁNIA-HOZ KERÜLT
ENNEK A TERÜLET-NEK NAGY RÉSZÉ ITT VAN NÁLUNK	N				T						FOSZFOR MEG LEHET LÁTNÍ	
		KŐBE VÉS ÉLET		A BŐR JELE A TÁRGY RAGJA	CELSIUS SZERBIAI ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG		AZ AL-JÁTÓL PÁROS HUNOR!					
ÁTNYÜJT NEKI	KÜLA FELE! NAGYOT MOND		CSATLA-KOZIK CSOKI-FAJTA					LATYAK NÉVELŐ				
TV			... TESLA FÉLTALÁLÓ A SZOM-SZEDBA							A MŰLT IDŐ EGYIK JELE		
TURISTA CIPELI MAGÁ-VAL							A NAGY VARÁZSLÓ ... SÁMUEL, KIRÁLY VOLT			SZIA, AZ USA-BAN VOLT		
A HOSZ-SZÚSÁG JELE BEFELE!	AZ ÁTLÓ JELE HOLMIUM	MORZE-JEL MOLIB-DÉN		PÁROS RÓFI! MAGNÉ-ZIUM				KUTYA-HANG KOBALT				
			DISZNÓ-SAJT GRAMM							TARDE MARK A TÉL VEGE!		
KÖNNYEL-MŰ EGYÉN HEVESEN SÍR				PAPÍR-RAL BIZONYÍ-TÓ								(kiss)

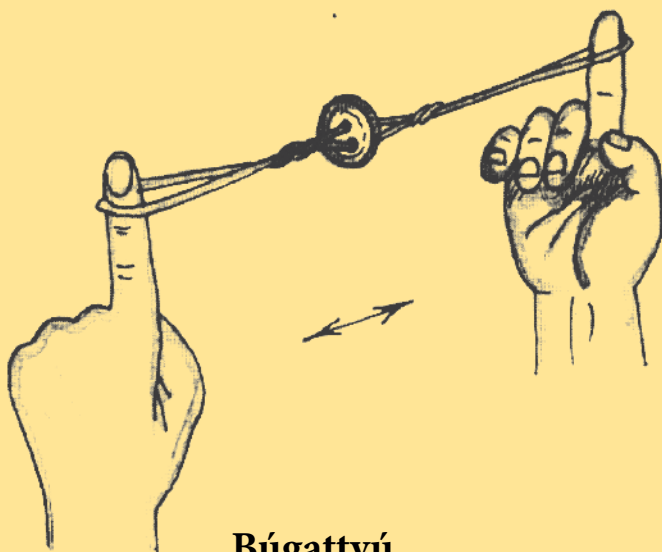
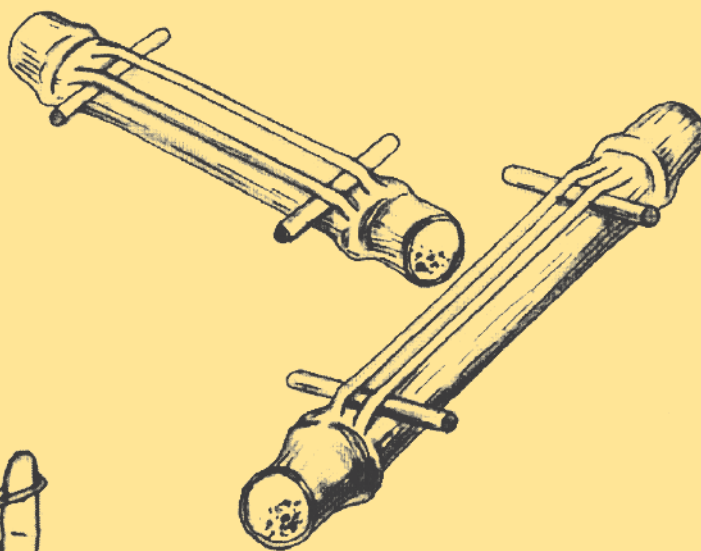
Megfejtés: Felvidék, Erdély, Drávaköz, Kárpátalja, Nyugat-Bánság, Muravidék, Kelet-Bánság, Partium, Bácska, Burgenland, Csallóköz

Dédapáink játécai

Hangulatossá tehetitek az estéket egy kis családi muzsikálással. A „zenekar” számára nagyon egyszerű néhány rögtönzött hangszert készíteni.

Kóréhegedű

A sárgára érett száraz kukoricaszárból két ízt vágunk le. Késsel két-két húrt hasítunk a szár falába. A húrok alá kis pálcikákat feszítünk. Az egyik lesz a hegedű a másik meg a vonó. A játék előtt a vonó húrját nedvesítsük vagy gyantázzuk be, így jobban szól. Fogása hasonló a hegedűéhez.

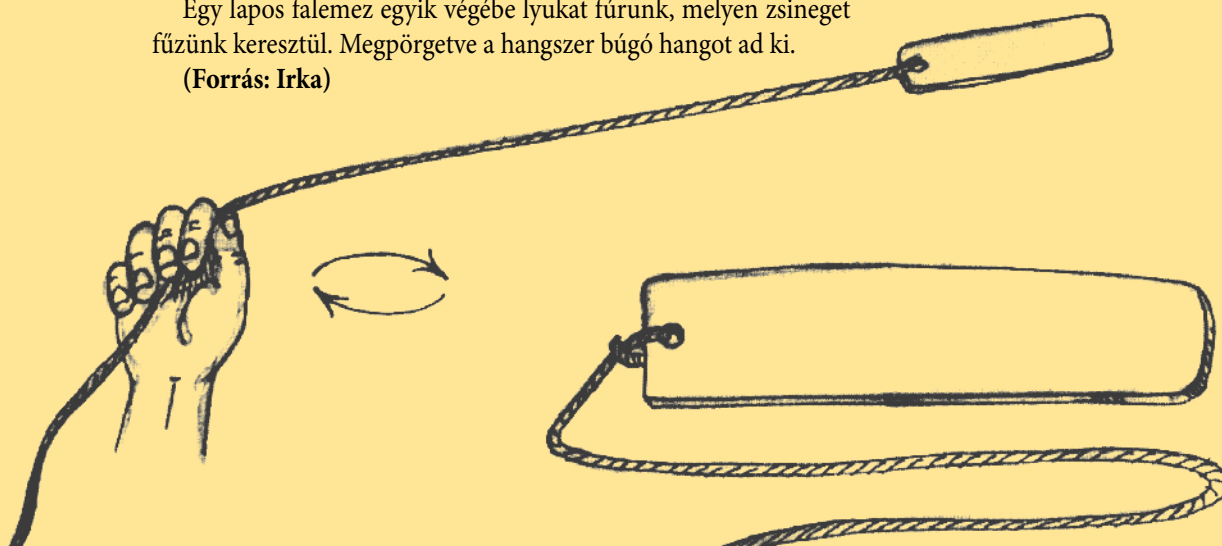

Zúgattyú

Egy nagyobb gombba spárgát fűzünk. A spárgát a gombbal megpörgetjük. Ha jól sikerül, magától „húzza-ereszti” a karunkat.

Búgattyú

Egy lapos falemez egyik végébe lyukat fúrunk, melyen zsineget fűzünk keresztül. Megpörgetve a hangszer búgó hangot ad ki.
(Forrás: Irka)

Egészítsd ki!

1. 1918 elejére a Monarchia erőforrásait kimerítette a lassan négy éve tartó _____. A _____ felruházására, élelmezésére átalított mezőgazdaság, szolgáltató- és könnyűipar nem bírt a kimeríthetetlen hadiigényekkel, a nehézipar alig tudott elegendő _____ előállítani, s mindezek következtében egyre több területen nézett szembe _____ a hátszárny.

járvány, többlettel, háborúskodás, hadsereg, pénzmennyiséget, élelmiszert, éhínség, civilek, magyar nép, hadianyagot, hiánnyal

2. A Monarchia föderatív _____ államának megteremtését célzó előzmények után a _____ háborús emigránsok már 1915-ben létrehozták a londoni _____ Bizottságot, amely immár _____ együtt képzelte el a délszláv államot.

Jugoszláviával, cseh és szlovák, Magyarországgal, délszláv, bolgár és román, Szerb, nyugati, Szerbiával, északi, Magyar, Csehszlovák, Jugoszláv, horvát és szlovén

3. 1915-ben _____ hadicéljai szerint a Monarchia egyben maradó nagyobb részét alkotja _____, amely elveszíti Erdély egy részét, illetve _____, amely Boszniával együtt Jugoszláviához kerül. A _____ tartományait (Vorarlberg, Tirol, Kraina, Osztrák Tengermellék az Isztriai-félszigettel) _____ javára elvesztő Ausztria megtartja Morvaországot, a történelmi _____ függetlené válik, Galícia pedig _____ lesz. A _____ határok az említetteken túl változatlanok maradnak.

Szlovákiát, Magyarország, Horvátország, Lengyelország, Ukrajnáé, nyugati, a központi hatalmak, Olaszország, Csehország, budapesti, déli, Horvátországot, Romániáé, Oroszországa, keleti, balkáni, az antant, Szlovákia, Szerbia

4. _____ küldöttség november 13-án írta alá a belgrádi _____ konvenciót, mely a Maros vonala mentén jelölte ki a _____ vonalat, de nem érintette Magyarország _____ határainak kérdését és a katonailag kiűrt _____ területeken is meghagyta a _____ közigazgatást.

A Magyar, A cseh, demokratikus, északi, A román, magyar nemzeti, szerb, demarkációs, császári nyugati, horvát, katonai keleti, déli

5. A _____ béke delegációt 1920 _____ hívták Párizsba, nyolc _____ azután, hogy a nagyhatalmak megegyeztek _____ -Európáról.

februárjában januárjában, magyar Kelet, héttel Nyugat, hónappal, Közép, Csehszlovák, évvel román márciusában,

6. A _____ népiskolai oktatásról szóló 19____. évi rendelet a nemzetiségi oktatás _____ típusát vezette be.

19, 25, nagyobb, négy, többségi, kisebbségi, 23, két, három

Kösd össze!

1. Fiume	A. Lengyelország
2. Szepes megye	B. Románia
3. Erdély	C. Olaszország
4. Kárpátalja	D. Csehszlovákia
5. Szerémség	E. Szerb-Horvát-Szlovén Királyság
1. nemzetállam	A. etnikailag homogén
2. kéttannyelvűség	B. megszilárdítás
3. konszolidáció	C. saját nyelvén és az ország nyelvén
4. asszimiláció	D. beolvadás

Tudod-e a választ?

- Hogyan nevezték el az új délszláv államot?
 - Szerb-Horvát-Szlovén Királyság
 - Szerb-Horvát Királyság
 - Szlovén Királyság
 - Szerb Királyság
- Mi szerint jelölték ki Magyarországot új határait?
 - vallás
 - földrajzi határvonalak
 - nép csoportok eloszlása
 - az utódállamok stratégiai, gazdasági, közlekedési és egyéb szempontjai
- Mire kötelezték az antanthatalmak a vesztes országokat?
 - fegyverek átadására és kényszermunkára
 - háborús jóvátétel megfizetésére, egyes területek átadására és hadseregüknek leszerelésére
 - jótekonyságra és megbánásra
 - áldozat bemutatására és a hadsereg erősítésére

Igaz vagy hamis?

- Népszavazást a nagyhatalmak egyetlen esetben hagytak jóvá: 1921-ben Sopronban és környékén.

igaz hamis
- A trianoni békeszerződést az USA is elfogadta.

igaz hamis
- A magyar küldöttség gróf Apponyi Albert vezetésével komoly memorandumokkal, térképekkel, statisztikákkal felszerelve érkezett Párizsba.

igaz hamis
- Az utódállamokban alig volt az egyes régiók között gazdasági különbség.

igaz hamis
- A Kárpát-medence legnagyobb egybefüggő területen élő kisebbségét a székelyek alkották.

igaz hamis
- A rutén kisebbség Csehszlovákia északnyugati részén élt.

igaz hamis

Igaz vagy hamis?: 1. igaz, 2. hamis, 3. igaz, 4. hamis, 5. igaz, 6. hamis
Tudod-e a választ?: 1.-a, 2.-d, 3.-b
Kösd össze: 1.-C, 2.-A, 3.-B, 4.-D, 5.-E, 1.-A, 2.-C, 3.-B, 4.-D
 5. magyar, januárjában, hónappal, Közép, 6. kisebbségi, 23, három

Egészítsd ki: 1. háborúskodás, hadsereg, hadianyagot, hiánnyal; 2. délszláv, horvát és szlovén, Jugoszláv, Szerbiával; 3. az antant, Magyarország, Csehszlovákia, Olaszország, Csehszlovákia, Oroszország, balkáni; 4. A magyar, katonai, demarkációs, északi, déli, magyar

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

A híres vöröstérkép (a 11. oldalon is ez látható) „ötletgazdája” Teleki Pál, a Magyar Földrajzi Társaság titkára volt. A térkép ismertségét elsősorban az adta, hogy ez volt az egyetlen olyan magyar dokumentum, amelyet az antant hatalmak legfelső vezetői is biztosan megnéztek. Apponyi Albert, a magyar béke-delegáció vezetője 1920. január 16-án, híres védőbeszédét követően bemutatta azt a béke-konferencia Legfelső Tanácsa képviselőinek.

Gyakorlati hasznát pedig az adhatta volna, hogy erről a térképről derül ki világosan a magyar lakta területek határvonala. A trianoni határ megrajzolásával jól látszik a szintiszta magyar körzetek elcsatolása az anyaországtól.

Megszerkesztése 1918 őszén kezdődött. A térképen 1 négyzet-milliméternyi beszínezett terület száz lakost jelölt. Ezzel elméletileg pontos térkép jött létre, ugyanakkor a különböző etnikumokat (anyanyelveket) a valós földrajzi helyüktől akár jelentős távolságra is ábrázolhatták.

Kérdésünk a következő:

Mikor jelent meg először nyomtatásban a vöröstérkép?

Kutass és válaszold meg a kérdést! A helyes választ legkésőbb szeptember 10-éig küldd el címünkre. Levélcímünk: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad.** A választ elküldhe-

ted a **jopajtas.szerk@magyarszo.rs** e-mail-címünkre is. A neved mellett írd meg az iskolád nevét, az osztályt és a lakcímedet!

Kutass és nyerj!

A határon kívül rekedt hal

Jól nézzétek meg a mellékelt képen látható halat! Ha valaki kapásból rámondja, melyik fajról van szó, valószínűleg tévedni fog. Tajainkon ugyanis nem él, sohasem élt, ezért aki csak szűkebb pátriánk vizeit járja, nem találkozhatott vele. De még legközelebbi rokonával, a... Upsz, majd nem elszóltuk magunkat.

Bár a faj igen nagy területen honos, a hozzánk legközelebbi állományok a Kárpát-medence északi és északkeleti peremén találhatók. Azokon a területeken, amelyek a trianoni békediktátum miatt immár Magyarország határain kívülre kerültek.

Ez a törpe növesű faj első ránézésre emlékeztet a nálunk tömegesen előforduló gébekre, de nem gébről van szó. Mi több, ahol van géb, ott a mi halunk nem él meg. Ahol pedig otthon van, oda géb nem jár. A mi halunk a hegyi pisztrángos folyók és patakok lakója, az oxigéndús vizet kedveli, a meleget nem bírja. No már most...

Hogyan lehet kitalálni, melyik halról van szó? Olyan huszáros módszerrel, mint ahogyan vidékünk egyik-másik korosodó horgásza teszi,

nem fog menni. Ők ugyanis rámondják hogy az, mert már évtizedek óta horgásznak, és meg vannak győződve, hogy tudják. Ezt a feladatot hasracsapva, majd hangosan kimondva megoldani nem lehet. Kutatva és olvasva lehet csak megfejtani. Kivétel, ha valamelyiktek tüzetesen foglalkozott a halakkal, és találkozott már akár a képpel, akár a szövegben szereplő, szűkmarkúan mért adatokkal. A szöveg aljában szalagként fut az az internetes cím, ahol digitális formában elérhető Harka Ákos-Sallai Zoltán Magyarország halfaunája című könyve. A legjobb kiadvány ebben a műfajban. Keresgélni kell benne, a képet mi is onnan kölcsönöztük. Ne felejtsetek, a kutatás rendszerint időigényes. A megfejtőre Jó Pajtás-nyereménycsomag vár.

<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyarorszag-halfaunaja/adatok.html>

CIP – Katalógizáció
u publikáci
Biblioteka Matice
srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS ÉVE
- VAJIDASÁG -

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Halász Csilla**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetés!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvideken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs